

जिल्ला बस्तुगत बिबरण महोत्तरी

DISTRICT PROFILE MAHOTTARI

नेपाल सरकार

राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय

केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

तथ्याङ्क कार्यालय, महोत्तरी

फोन नं. / फ्याक्स :=०४४५२००२८

प्रकाशक : जिल्ला बिकास समिति, महोत्तरी

तथ्याङ्क कार्यालय, महोत्तरी

फोन नं. / फ्याक्स :=०४४५२००२८

Email: somahottari@gmail.com

प्रकाशन वर्ष : २०७१

सर्वाधिकार : जिल्ला बिकास समिति, महोत्तरी

तथ्याङ्क कार्यालय, महोत्तरी

कम्प्युटर टाइपिङ तथा सम्पादन :

सहलेखापाल श्री सबिन न्यौपाने

गणक श्री मोहनलाल महतो

तथ्याङ्क कार्यालय, महोत्तरी

मुद्रण : मिथिला प्रिन्टीङ प्रेश ,महोत्तरी

फोन नं. ....

नेपाल सरकार

फोन नं. ४२४५९९३

राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय

४२४५९४६

केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

रामशाह पथ

काठमाण्डौ, नेपाल

प.सं.

च.नं.

शुभकामना

स्थानीय नीति निर्माता, अनुसन्धानकर्ता, अध्येता र सञ्चारकर्मीहरूका लागि खण्डीकृत तथ्याङ्कको माग दिनानदिन बढ्दै गइरहेको अनुभव हामीले गरेका छौं । खण्डीकृत तथ्याङ्कको यस्तो मार्गलाई राष्ट्रिय जनगणना, कृषि गणना र नमुना सर्वेक्षणमा आधारित विभिन्न सर्वेक्षणहरूले मात्र परिपूर्ति गर्न नसक्ने सन्दर्भमा गणना तथा सर्वेक्षणहरूबाट प्राप्त जिल्ला एवम् गा.वि.स. तहका तथ्याङ्क र स्थानीयस्तरका विभिन्न निकायहरूमा व्यवस्थापन गरिएका अभिलेखहरूमा छरिएर रहेका उपयोगी आकडाहरूलाई एकत्रित गरी आम प्रयोगकर्ताहरूको उपयोगका लागि उपलब्ध गराउने प्रयास स्वरूप केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग अन्तर्गतका ३३ तथ्याङ्क कार्यालयहरूले चालु आ. व. मा आ-आफ्नो जिल्ला वस्तुगत विवरण तयारी गरेका हुन । यसको तयारीबाट जिल्लास्तरको तथ्याङ्क भण्डारण क्षमता वृद्धि भई प्रयोगकर्ताहरूको माग निकै हदसम्म सम्बोधन हुनेछ भन्ने विश्वास मैले लिएको छु । तथ्याङ्क कार्यालयहरूले विगतका वर्षहरूमा पनि ७५ जिल्लाका वस्तुगत विवरण तयार गरेका र तिनको अधिकतम प्रयोग तथा माग भएको अनुभव हामीले गरेका छौं । प्रस्तुत जिल्ला वस्तुगत विवरण पनि सरोकारवालाहरूको निम्ति निकै सहयोगी हुने विश्वास मैले लिएको छु ।

ग.वि.स. र वडास्तरका तथ्याङ्कहरू संग्रहित यस्तो महत्वपूर्ण वस्तुगत विवरण तयारी गरी प्रकाशनमा ल्याउन लागेकोमा म तथ्याङ्क कार्यालय, महोत्तरीको प्रशंसा गर्दछु र यसको तयारीमा संलग्न सम्पूर्ण कर्मचारीवर्गमा धन्यवाद दिन चाहन्छु । आगामी वर्षमा तथ्याङ्क कार्यालयहरूले यस प्रकाशनको अद्यावधिक नवीन संस्करणको तयारीमा पनि प्रथामिकता दिने छन् भन्ने विश्वास मैले लिएको छु ।

२०७१

विकास विष्ट
महानिर्देशक
केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग

खण्ड - १ परिचय

१.१ महोत्तरी: एक चिनारी

नेपालको मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्र अन्तर्गत जनकपुर अञ्चलको ६ जिल्लाहरूमध्ये मध्य दक्षिणी तराई भेगमा अवस्थित महोत्तरीलाई जिल्लाको रूपमा राज्यले वि.सं.२०१९ सालमा स्थापित गरेको हो । यो जिल्ला विश्वको मानचित्रमा २६° ३६' उत्तर देखि २८° १०' उत्तर अक्षांश र ८५° ४१' पूर्व देखि ८५° ५७' पूर्व देशान्तरभित्र फैलिएको छ । १००२ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफलमा फैलिएको यस जिल्लाको भौगोलिक नक्साको आधार हेर्ने हो भने उत्तर-दक्षिण लम्बाई बढी र पूर्व-पश्चिमको चौडाई कम भै आयातकार रूपमा अवस्थित छ । यस जिल्लाको औसत लम्बाई ५८ कि.मी. (उत्तर-दक्षिण) र चौडाई १८ कि.मी. (पूर्व-पश्चिम) रहेको छ । भौगोलिक धरातलीयस्वरूपका हिसाबले हेर्दा उत्तरतर्फ पत्रेदार चुरे तथा भावर क्षेत्र (१४%) र दक्षिणतर्फ तराईको समथर मैदान (८६%) का दुई भू-भागहरू रहेका छन् जुन समुन्द्र सतहबाट ६१ मिटरदेखि ८०८ मीटरसम्मको उचाईमा फैलिएका छन् ।

मध्य तराइको मिथिला नगरीमा अवस्थित महोत्तरी जिल्ला नेपालको ऐतिहासिक जिल्ला मध्ये एक पर्दछ । मध्यमाञ्चल विकासक्षेत्रको जनकपुर अञ्चल भित्र रहेको यस जिल्ला तराइ प्रदेशको सबै भन्दा सानो जिल्ला पनि हो । दुई नगरपालिका र ७३ वटा गा. वि. स. रहेको यस जिल्लाको उत्तरमा सिन्धुली, पुर्बमा धनुषा, पश्चिममा सर्लाही जिल्ला पर्दछ भने दक्षिणमा भारतको बिहार राज्य पर्दछ ।

मटिहानी, जलेश्वरनाथ, सोनामाइस्थान, पञ्चधुरामाइस्थान, टुटेश्वरनाथ, परबलस्थान जस्ता ऐतिहासिक स्थल रहेको यस जिल्लाको नाम महोत्तरी रहनाको कारणहरू धेरै रहेका पाइन्छन् । प्राचिन इतिहासलाई खोजी गर्दा नेपाल एकिकरण हुनुभन्दा अगाडी यो मिथिला प्रदेशको स्वतन्त्र राज्य थियो । “महोदरी” नामको एउटा बाहुनले हालको महोत्तरी गाविसको ५ विघा जग्गामा एउटा विशाल पोखरी निर्माण गराई आफ्नो नामबाट उक्त पोखरीको नामाकरण गराएको थियो । महोदरीको शाब्दिक परिवर्तन हुँदै महोत्तरी हुन गई पोखरी रहेको गाविस र जिल्ला समेतको नामाकरण महोत्तरी हुन गएको जनविश्वास छ भने केहि बुढापाकाको भनाइ अनुसार जलेश्वरको महा उत्तरी भेगमा एक गाउँ रहेको र त्यसलाई महाउत्तरी भन्दाभन्दै महोत्तरी रहन गएको भन्ने भनाइ पनि पाइन्छ । यस जिल्लाको उत्तरमा

भावर बलौटे माटो र चट्टानले बनेको चुरे पहाड छ भने मध्य भागमा बलौटे पत्थरीलो माटो तथा दक्षिणी भेगमा मलिलो पाँगो माटो पाइन्छ । यस जिल्लाको उत्तरी भेगमा मकै तथा कोदोको खेति गरिन्छ, भने मध्य भागमा उखु तथा दक्षिणी भागमा धान र गहुँको उत्पादन गर्ने गरिन्छ ।

यो जिल्लाको हावापानीमा Tropical, Sub-tropical र Mild temperature गरी तीन प्रकारको पाईन्छ । यहाँको औसत तापक्रम 40° सेल्सियस र न्यूनतम 5.6° सेल्सियस रहेको पाईन्छ । यहाँको औसत वर्षा १८४१.१ मि.लि.रहेको छ भने औसत सापेक्षित आद्रता ८७ प्रतिशत रहेको पाईन्छ । यहाँ गर्मी महिनामा समथर भूमिमा निकै गर्मी हुने र चुरे क्षेत्रमा गर्मीमा गर्मी र जाडो महिनाहरुमा निकै जाडो हुने हावापानीले भरिएको छ । यस जिल्लामा उत्तरी क्षेत्रबाट दक्षिणतिर बगेका ७ वटा मुख्य seasonal river (मौसमी नदी) पूर्वमा रातु, भबसी, जंगहा, गढन्ता, ढुङ्ग्रे, मरहा र पश्चिममा बाँके जस्ता मुख्य मौसमी नदीहरु रहेका छन् । यी खोला तथा नदीहरुमा वर्षा याममा बढी पानी हुने र हिउँदमा चुरे र भावर क्षेत्रमा सुख्खा तथा दक्षिणी तराई क्षेत्रमा मात्र प्रायः पानी बगेको हुन्छ । वर्षा समयमा निकै वर्षा हुने र बाढीको चपेटामा पर्ने जिल्लाकोरुपमा चिनिन्छ । यी खोला तथा नदीहरु चुरे क्षेत्रबाट उत्पन्न भएको हुनाले गर्मी समयमा सुख्खा रहन्छ । चुरे क्षेत्रमा पत्थरिलो पांगो देखि बलौटेमाटो सम्म भएको पाईन्छ । विशेष गरेर बालुवामा ढुंगा मिलेको कमलो (Fragile) माटो भएको हुनाले वर्षायाममा भूस्खलन बढी हुने गरेको छ । यहाँको ल्याउने क्रममा वृद्धि भएको देखिन्छ ।

राजनीतिक हिसाबले २ नगरपालिका र ७३ गाविसहरुमा बाँडिएको यो जिल्लामा निर्वाचन क्षेत्र ६ रहेको छ । यस जिल्लाको जम्मा कुल जनसंख्या ६,२७,५८० छ भने ३,११,०१६ पुरुष, ३,१६,५६४ महिलाको जनसंख्या छ । लैङ्गिक अनुपात ९८.२५ रहेको रहेको यस जिल्लामा जम्मा घरधुरी संख्या १,११,३१६ छ । यस जिल्लाको साक्षरता दर ४६.४४ प्रतिशत रहेको छ, जस मध्ये पुरुषको साक्षरता प्रतिशत ५६.५५ छ भने महिलाको ३६.५५ प्रतिशत रहेको छ । ६२६ प्रति बर्ग कि.मि. जनघनत्व रहेको यस जिल्लाको औषत घरधुरी जनसंख्या ५.६४ रहेको छ । यसमा मैथिली भाषी ५,०६,६९६ (८०.७४ प्रतिशत), नेपाली ३४,९५८ (५.५७ प्रतिशत), मगर १२,१९९ (१.९४ प्रतिशत), उर्दु ४५,५८२ (७.२६ प्रतिशत), तामाङ्ग ८,७९४ (१.४० प्रतिशत) र अन्यमा हिन्दी, वजिका, राई, दनुवार, लिम्बु आदी भाषीहरु यस जिल्लामा बसोबास गर्दछन् ।

१.२ भौगोलिक अवस्थिति :-

पूर्व	धनुषा
पश्चिम	सर्लाही र भारतको बिहार राज्य
उत्तर	सिन्धुली
दक्षिण	भारतको बिहार राज्य
अक्षांश	२६ ^० ३६' - २८ ^० १०'
देशान्तर	८५ ^० ४१' - ८५ ^० ५७'
उचाई	समुन्द्र सतहबाट ६१ मिटर देखि ८०८ मिटर सम्म
वार्षिक औसत वर्षा	१८४१ मि.लि.
औषत सापेक्षिक आद्रता	८७ प्रतिशत
औषत तापक्रम	अधिकतम -४० से. , न्यूनतम -५.६ से.
औषत लम्बाई(उत्तर-दक्षिण)	५८ कि.मि.
औषत चौडाई (पूर्व-पश्चिम)	१८ कि.मि.

१.३ राजनीतिक तथा प्रशासनिक विभाजन :-

विकास क्षेत्र	मध्यमाञ्चल
अञ्चल	जनकपुर
सदरमुकाम	जलेश्वर
संसदिय निर्वाचन क्षेत्र	६
इलाका क्षेत्र	१५

कुल गाविस	७३
नगरपालिका	२ (जलेश्वर र गौशाला नगरपालिका)
आदर्श गाविस	२ (पिपरा, मटिहानी)

१.४ ऐतिहासिक तथा धार्मिक क्षेत्रहरू :-

जलेश्वरनाथ- महोत्तरी जिल्लाको सदरमुकाममा अवस्थित जलेश्वर महादेवको मन्दिरमा शिवलिंग, पार्वती र महाविरका मुर्तिहरू स्थापित छन् । जलेश्वर महादेवको मन्दिर राजा जनकबाट भएको भन्ने किंवदन्ती पाइन्छ । यसको उत्तरतर्फ सतिदेवीको मन्दिर छ । यस मन्दिरको नामबाट नै यस क्षेत्रको नाम जलेश्वर रहन गएको हो ।

मटिहानी :- महोत्तरीको सदरमुकाम जलेश्वरबाट करीब आठ कि. मी. पूर्वमा अवस्थित मटिहानीलाई सबैभन्दा पवित्र मानि रामजानकीको विवाहको बेलामा विवाह मण्डप बनाउन माटो लिएको भन्ने किंवदन्ती पाइन्छ । माटो खनिएको ठाउँमा हाल विशाल पोखरी रहेको छ । यहाँ सीताराम मन्दिर र साधुसन्त बस्ने पुराना घरहरू रहेका छन् ।

टुटेश्वर महादेवको मन्दिर:- महेन्द्र राजमार्गबाट ६ कि. मी. उत्तरमा अवस्थित यस मन्दिरलाई लेपालको बाबाधाम पनि भनिन्छ । यस ठाउँमा नेपाल र भारतका तिर्थालुहरूको आगमन भइरहन्छ । यहाँ साउन महिनाको हरेक सोमबार तिर्थालुहरूको ठुलो घुईचो लाग्दछ । यस मन्दिरको अस्तित्व चार हजार वर्ष पहिले भएको भन्ने अनुमान गरीएको छ । यसै ठाउँमा किराँतेश्वर महादेवले अर्जुनलाई पाशुपशास्त्र ज्ञान दिएको भन्ने किंवदन्ती पाइन्छ । हाल यस मन्दिरको दक्षिणमा बौद्ध गुम्बाको स्थापना गरीएको छ ।

खण्ड – २

सामाजिक अवस्था

परिचय :

नेपालको कुल जनसंख्याको २.३७% जनसंख्या यस जिल्लामा रहेको छ । यो जिल्लामा यादव, मुसलमान, धानुक, कोइरी, ब्राहमण, तेली, मुसहर, चमार, खतवे, सुठी, दुसाद, मगर, नुनियन आदि ८० जात जातीहरुको बसोवास रहेको छ भने २७ भाषा बोल्ने मानिसहरु रहेका छन् । विभिन्न जातजातीहरुको धर्म, भाषा, सस्कार, परम्परा, रहनसहन आदिको विविधता भए पनि एकता र सहिष्णुता देखिन्छ ।

२.१ आधारभूत जनसांख्यिक बिबरण

सि.न.	विवरण	मान	कैफियत
१	महिलाको जनसंख्या	३१६५६४	
२	पुरुषको जनसंख्या	३११०१६	
३	जम्मा जनसंख्या	६२७५८०	
४	परिवार संख्या	१११३१६	
५	औषत परिवार आकार	५.६४	
६	लैंगिक अनुपात	९८.२५	
७	वाषिक जनसंख्या वृद्धि	१.२६	
८	जनसंख्या दोब्बर हुने अवधि	५६	
९	जनघनत्व प्रति व.कि.मि	६२६	
१०	शहरी जनघनत्व प्रति व.कि.मि	१५९९	
११	ग्रामिण जनघनत्व प्रति व.कि.मि	६११	
१२	शहरी जनसंख्या प्रतिशत	३.९५	
१३	ग्रामिण जनसंख्या प्रतिशत	९६.०५	
१४	७५ वर्ष वा माथिको जनसंख्या	७४८९	
१५	विदेशिएका जनसंख्या	४०५४१	

१६	महिला परिवारमुली भएका घरपरिवार	21615	
१७	औसत आयु	67=16	

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

२.२ शैक्षिक तथ्यांक :

महोत्तरी जिल्लाको साक्षरता दर ४६.४४ छ । त्यस मध्ये पुरुषको साक्षरतादर ५६.५५% र महिलाको ३६.५५ % छ । यस जिल्लाको साक्षरता दर नेपालको साक्षरतादर भन्दा १९.४६% ले घटी छ । यो नेपालका साक्षरता दर कम भएका जिल्लाहरुको तेस्रो स्थानमा पर्दछ । यस जिल्लाको साक्षरता सबैभन्दा बढी बर्दिवास गा.वि.स.मा ७४.८१ % र कम पर्सा देवाड गा.वि.स.मा ३१.६५ % रहेको छ ।

२.२.१ जिल्लाका शैक्षिक संस्थाहरुको संक्षिप्त भ्रमण

१. कूल विद्यालय संख्या:

सामुदायिक:

संस्थागत:

३. विशेष शिक्षा स्रोत कक्षा:

सुस्तश्रवण:

सुस्तमनस्थिति:

दृष्टिविहिन:

२. कूल वाल विकास केन्द्र:

विद्यालयमा आधारित:

समुदायमा आधारित:

४. जम्मा स्रोत केन्द्र:

५. सामुदायिक अध्ययन केन्द्र:

६. कूल क्याम्पस संख्या:

७. विश्वविद्यालय: कृषि तथा वन

२.२.२ जिल्लाको गा.वि.स तथा न.पा. अनुसारको साक्षरता अवस्था

गा.वि.स.तथा न.पा.	राष्ट्रिय जनगणना २०६८				
	जनसंख्या ५ वर्ष वा सो भन्दा माथि	पढ्न लेख्न सक्ने	पढ्न मात्र सक्ने	पढ्न लेख्न दुवै नसक्ने	साक्षरता ५ वर्ष वा सो भन्दा माथि
जिल्ला जम्मा	५५६२७१	२५८३४२	१३८३०	२८२२०४	४६.४४
पुरुष	२७५०१७	१५५५३२	६८५८	१११७९५	५६.५५
महिला	२८१२५४	१०२८१०	६९७२	१७०४०९	३६.५५
अनकार	५०२२	२४१२	६८	२५३३	४८.०३
औरही	७५४३	३५२६	८९	३९२४	४६.७५
बगडा	५६४८	१७८५	८५	३७६९	३१.६
बदिया बन्चौरी	६००१	२६८४	६८	३२२१	४४.७३
वैरगिया लक्ष्मनिया	३०९५	१२४४	७५	१७७२	४०.१९

बलवा	७२३२	३०३२	८८	४१०४	४१.९२
बनौली दनौली	४१६१	२५८८	६४	१५०७	६२.२
बनौटा	५६५२	२३३७	८८	३२२४	४१.३५
बर्दीवास	११५२३	७८४९	२३२	२५४१	७५.९३
बसभिट्टी	५६२५	१८७९	१३४	३६११	३३.४०
बथनाहा	८८१९	४५९७	२३५	३८८२	५२.१३
बेलगाछी	५५६७	२७०७	५२	२८०८	४८.६३
भरतपुर	९१४४	४०३९	२९४	४७८३	४४.१७
बटौलिया	४०८४	१८७६	१५९	२०४७	४५.९४
बिजलपुरा	७२९४	३५६९	८२	३६३९	४८.९३
भ्रमरपुरा	७८६९	३६५८	१५२	४०५९	४६.४९
डाम्हीमरायी	८७५२	३७८९	३६८	४५९१	४३.२९
धमौरा	१२४९५	४६४९	३९६	७४३६	३७.२१
धर्मपुर	४९९२	१६०५	४७	३३३९	३२.१५
धिरापुर	८३४६	३४५५	१४९	४७३७	४१.४०
एकडाराबेला	९१५१	३७९२	७२०	४६३७	४१.४४
एकरहिया	८८४२	४७००	७५	४०६७	५३.१६
इटर्वाकट्टी	६१९९	३४४३	१२०	२६३४	५५.५४
फुलहट्टा पकौली	५२९७	२७०३	२८०	२३०२	५१.०३
फुलकाहा	६२४०	२३४५	१३३	३७६२	३७.५८
गैढाभेटपुर	४६८०	१८१३	१३६	२७३१	३८.७४
गौरीबास	५७१४	३९५३	६३	१६९७	६९.१८
गौसला	१५३३७	८११८	३७८	६८३७	५२.९३
गनरपुरा	६३६०	२९२०	१९८	३२४१	४५.९१
हलखोरी	५२६९	२३२६	१५९	२७७९	४४.१४
हरिहरपुर हरिणमरी	५९८६	२३६६	९९	३५१५	३९.५३
हाथिलेट	४८६०	३०६४	९२	१७०३	६३.०५
हतिसर्वा	५९५४	२५२४	८६	३३३१	४२.३९
जलेश्वर	२०९५८	१३०५३	६८७	७१३९	६२.२८
खयरबन्नी	७९५९	३३१४	१९३	४४४४	४१.६४
खयरमारा	८००९	४७५०	१२२	३१३६	५९.३१
खोपी	६३६१	२६७७	३७७	३३०५	४२.०८
खट्टापिपराढी	९०३५	३३४७	२८२	५३८३	३७.०८
किसाननगर	७२९०	४१७२	१५४	२९६२	५७.२३
कोलुवा वगिया	७४४९	२७७८	१२०	४५३९	३७.२९
लक्ष्मिनिया	९७२१	५१५३	२१२	४३४२	५३.०१
लोहारपटी	७१७२	३१६१	५०	३९५९	४४.०७
मदैयातपनपुर	४९३७	१७६८	५३	३११४	३५.८१
महोत्तरी	९५०७	४८४३	१६३	४४९८	५०.९४

माइस्थान	९१३७	६०१४	१२७	२९९५	६५.८२
मभौरा विष्णुपुर	५८९५	२७८१	१२८	३०४९	४५.९९
मनरा	६१८१	२८०२	२२३	३१५६	४५.३३
मटीहानी	८४८३	३७७१	१९३	४५११	४४.४५
मेगनाथ गोरहन्ना	५४०५	२७८०	१६४	२४०७	५१.४३
नैन्ही	७४२९	३५१४	१३५	३७८०	४७.३
निगौल	६८२८	२६०५	१०१	४१२०	३८.१५
परौल	५९७९	३०२५	८०	२८७२	५०.५९
पसदिवा	९८७६	२६३७	१४८	७०८८	२६.७
पर्सा पतैली	३२१३	१९३१	६५	१२१५	६०.१०
पशुपतिनगर	४३९०	२५२४	५५	१८०६	५७.४९
पिगौना	३२३१	१७३९	८१	१४०९	५३.८२
पिपरा	८४१५	३९६१	९७	४३४८	४७.०७
पोखरभिन्डा सग्रामपुर	४५९२	१२५८	९०	२२७३	२७.४०
रगुनाथपुर	५५३२	२१७४	१७६	३१६९	३९.३०
रामगोपालपुर	१०४३३	३७८९	७६६	५८६२	३६.३२
रामनगर	६५२१	३६६२	१८०	२६६७	५६.१६
रतौली	५३२७	२३९३	१८८	२७२९	४४.९२
सहसौला	६४६१	२५३३	१०२	३८२४	३९.२०
सहोर्वा	५१३९	२४०६	१५३	२५८०	४६.८२
साढाँ	३९८३	१९९२	९१	१९००	५०.०१
सर्पल्लो	८७३८	३७५२	२०३	४४०७	४२.९४
सम्सी	७२११	२३१२	१३५	४७५८	३२.०६
श्रीपुर	१०१७२	४४५८	२४८	५४६४	४३.८३

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाहरू २०६८

२.२.३ जिल्लामा ५ वर्ष वा माथिको साक्षर जनसंख्याले पुरा गरेको शैक्षिक तह

क्र.सं.	शैक्षिक तह	पुरा गरेको जनसंख्या			जम्मा प्रतिशत	कैफियत
		जम्मा	पुरुष	महिल		
१	शुरुवात	६९३५	३८७३	३०६२	२.६४	
२	प्रा.वि	१२४१६६	६८५३७	५५६२९	४७.२३	
३	नि.मा.वि.	५२१८६	३११८१	२१००५	१९.८५	
४	मा.वि.	२६७१८	१७८४२	८८७६	१०.१६	
५	एस.एल.सि वा सो सरह	२४४०२	१६६६१	७७४१	९.२८	

६	प्रमाणपत्र वा सो सरह	१४१५८	९९४५	४२१३	५.३९	
७	स्नातक वा सो सरह	५२०७	४१५४	१०५३	१.९८	
८	स्नातकोत्तर वा माथि	१४०३	११६४	२३९	०.५३	
९	अन्य	७७८	४५७	३२१	०.३०	
१०	अनौपचारिक शिक्षा	४७८६	२८६४	१९२२	१.८२	
११	नखुलेको	२१५८	१२६२	८९६	०.८२	
जम्मा		२६२८९७	१५७९४०	१०४९५७	१००	

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

२.२.४. स्नातक वा सो भन्दा माथि पढाइ हुने क्याम्पसहरुको विवरण :

सि.नं.	क्याम्पसको नाम	ठेगाना
१	रा. वि. म. क्याम्पस	जलेश्वर
२	बर्दीबास जन्ता बहुमुखी क्याम्पस	बर्दीबास
३	नवव्यक्तिज बहुमुखी क्याम्पस	बर्दीबास
४	त्रिभुवन बहुमुखी क्याम्पस	गौशाला
५	रामगोपालपुख बहुमुखी क्याम्पस	रामगोपालपुर
६	कान्तिबजार बहुमुखी क्याम्पस	लक्ष्मीनिया
७	यज्ञवल्क्य संस्कृत क्याम्पस	मटिहानी
८	योगकुमार बहुमुखी क्याम्पस	बलवा

श्रोत : जिल्ला शिक्षा कार्यालय, महोत्तरी

३. स्वास्थ्य

३.३.१ जिल्लाका स्वास्थ्य संस्था सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण	बेड संख्या	संस्थाको संख्या
१	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	-	१
२	जिल्ला अस्पताल जलेश्वर (बेड संख्या	२५	१

३	जिल्ला अस्पताल बर्दिबास	१५	१
४	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र	३	५
५	स्वास्थ्य चौकी		१८
६	उपस्वास्थ्य चौकी		५२
७	खोप क्लिनिक		३७६
८	महिला स्वयंसेविका		६८४ जना
९	नयाँ महिला स्वसेविका		२६ जना
१०	नगर क्लिनिक		२
११	आर्युवेदिक केन्द्र		५
१२	आँखा उपचार केन्द्र		१
१३	UHC		१

श्रोत : जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय महोत्तरी

२.३.२ प्रमुख १० रोगहरु

सि.नं.	रोग	प्रतिशत	कैफियत
१	Other disease and insures	22.72	
२	Communicable, water and food burne	21.98	
३	Other infective diseases	17.62	
४	Skin disease	15.47	
५	ENT infection	4.38	

६	Other health related problem	3.02	
७	Nutritional and metabolic disorder	2.88	
८	Cradiobascular	1.72	
९	Gyne problem	1.26	
१०	Communicable, immunicable	0.93	

श्रोत : जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय महोत्तरी

२.३.३ विभिन्न स्वास्थ्य कार्यक्रम सम्बन्धी विवरण

स्वास्थ्य सुचक	२०६७/६८	२०६८/६९	२०६९/७०	२०७०/७१
१.खोप कार्यक्रम EPI in %				
वि.सि.जि	१२०	१००.८	१२५	११६
डि.पि.टि. तेश्रो	१२०	९७.६	१०९	१०९
पोलियो तेश्रो	११३	९७.६	११०	१०१
दादुरा	११०	९५.७३	१०५	१०१
टि.टि दोश्रो गर्भवती महिला	१२६.१९	८७.७५	८५.९६	८२.४६
२.पोषण				
५ वर्ष मुनिका बालबालिकाको पहिलो जाँच	५१	८९.०३	५६.१३	५५.४६
पहिलो केशमा कुपोषित बालबालिका प्रतिशत	२.९७	२.०३	३.६५	२.९८
३.शवासप्रश्वास संक्रमण				
५ वर्ष मुनिका बालबालिकामा शवासप्रश्वास संक्रमण (प्रतिहजार)	६९३	७१६	७३४	६६२
नयाँ केशमा निमोनियाको प्रतिशत	१८	१९	२०	१८
४.भाडापखाला संक्रमण				
हजार ५ वर्ष मुनिका बालबालिकामा भाडापखाला संक्रमण (प्रतिहजार)	३६३	३७०	३९८	४६१
सिभिअर डिहाइड्रेशनको प्रतिशत	०.४४	०.१६	०.०८	०.५७
५.परिवार नियोजन				
परिवार नियोजन प्रयोगकर्ता दर	५५.२९	६१.८२	५७.७८	६०.६१
६.सुरक्षित मातृत्व				
प्रथम पटक गर्भती परिक्षण	११८	९९.९६	११६	११५
चौथो पटक गर्भवती परिक्षण	९३	८४.७५	७७.१३	७१.०२
तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीद्वारा गर्भवती सेवा	६२	८०.३७	६१.६७	६२.५४
७.टि.वि नियन्त्रण				

केश डिटेक्शन दर	५४	५५	५८	७९
उपचार दर	८०	८७.६	८२	८२
उपचार सफलता दर	९१	९३	९३	८७
८. मलेरिया नियन्त्रण				
रगत स्लाइड जाँच दर	२.०९	१.८१	०.९६	०.७७
PE	४.५५	४.४३	४.४५	७.३१
९. कृष्ट रोग नियन्त्रण				
नयाँ केश डिटेक्शन दर	२०४	३.०५	०.५६	३.१
प्रिभेलेन्स दर	१.४	२.०४	२.०१	२
१०. उपचार सेव				
जम्मा जनसंख्यामा ओ.पि.डि जाँच	६३	६४.३९	८४	७७.८९

श्रोत : जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय

२.४ खानेपानी तथा सरसफाइ

क) खानेपानी सुविधा भएका विद्यालय संख्या- सबै
(ख) शौचालय सुविधा भएका विद्यालय संख्या- सबै

ग) सार्वजनिक शौचालय संख्या : ३

नगरपालिका क्षेत्रमा : २ वटा

गा.वि.स. क्षेत्रमा : १ वटा

२.४.१ खानेपानीको स्रोतका आधारमा घरपरिवारको वर्गीकरण

सि.नं.	खानेपानीको स्रोत	परिवार संख्या	प्रतिशत	कैफियत
१	धाराको पानी	१५६७२	१४.०८	
२	ट्यूबवेल वा हयाण्डपम्प	८४९६९	७६.३४	
३	ढाकिएको इनार वा कुवा	२२१	०.२०	
४	नढाकिएको इनार वा कुवा	६४१५	५.७६	
५	मूलधारा	१२९२	१.१६	
६	खोला	३७४	०.३४	
७	अन्य	१७५३	१.५८	
८	नखुलेको	६०२	०.५४	
जम्मा		१११२९८	१००	

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

२.४.२ खाना पकाउने इन्धनका आधारमा घरपरिवारको वर्गीकरण

सि.नं.	खाना पकाउने इन्धन	परिवार संख्या	प्रतिशत	कैफियत
१	काठ वा दाउरा	६२७२३	५६.३६	
२	मट्टितेल	१३४६	१.२१	
३	एल.पी. ग्याँस	३३४४	३.००	
४	गोइठा	४००२७	३५.९६	
५	गोबरग्याँस	६०८	०.५५	
६	बिजुली	२०	०.०२	
७	अन्य	२५९४	२.३३	
जम्मा		१११२९८	१००	

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

२.४.३ चर्पीको आधारमा घरपरिवारको वर्गीकरण

सि.नं.	विवरण	संख्या	प्रतिशत	कैफियत
१	चर्पी नभएको घरपरिवार	८०६८८	७२.५०	
२	चर्पी भएको घरपरिवार	३०६१०	२७.५०	
३	फलस चर्पी सार्वजनिक ढल	११६३	१.०४	
४	फलस चर्पी सेफ्टी ट्यांकी	१५९८८	१४.३७	
५	साधारण चर्पी	१२८२३	११.५२	
६	नखुलेको	६३६	०.५७	
जम्मा घरपरिवार		१११२९८	१००	

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

२.५.१ भवन तथा आवास

क. घरको जगका आधारमा

सि.नं.	घरको जग	परिवार संख्या	प्रतिशत	कैफियत
१	ढुङ्गा वा ईटा माटौंका जोडाई	४५०७	४.०५	
२	ढुङ्गा वा ईटा सिमेन्टको जोडाई	२४८५५	२२.३३	
३	पिलरआरसीसी	३६७२	३.३०	

४	काठको खम्बा	७६०६३	६८.३४	
५	अन्य	१३६८	१.२३	
६	नखुलेको	८३३	०.७५	
जम्मा		१११२९८	१००	

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

ख. घरको बाहिरी गान्धोका आधारमा

सि.न..	घरको बाहिरी गान्धो	परिवार संख्या	प्रतिशत	कैफियत
१	ढुङ्गा वा ईटा माटोको जोडाई	३५७७	३.२१	
२	ढुङ्गा वा ईटा सिमेन्टको जोडाई	२६८३०	२४.११	
३	काठको फलेक	३६१५	३.२५	
४	बाँस	७५९८९	६८.२८	
५	काँचो ईटा	११४	०.१०	
६	अन्य	२४०	०.२२	
७	नखुलेको	९२७	०.८३	
जम्मा		१११२९८	१००	

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

ग. घरको छानाका आधारमा

सि.न..	घरको छाना	परिवार संख्या	प्रतिशत	कैफियत
१	खर वा पराल	१६६२०	१४.९३	
२	जस्ता पाता	१२८४	१.१५	
३	टायल वा स्लेट	७६६१९	६८.८४	
४	ढलान	१४५२०	१३.०५	
५	काठ	७७७	०.७०	
६	अन्य	२४३	०.२२	
७	नखुलेको	१२३५	१.११	
जम्मा		१११२९८	१००.००	

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

२.५.२ शहरीकरण

२.५.२.१ न.पा.को जनसांख्यिक अवस्थाको विवरण

नपा.	घरपरिवार	जनसंख्या	पुरुष	महिला	क्षेत्रफल (कि.मी.)	परिवार आकार	लैंगिक अनुपात	जनघनत्व
जलेश्वर	४२०८	२४७६५	१२८८८	११८७७	१५.४९	८.८९	१०८.५१	१५९८.७७

२.५.३.१ मानव विकास

सूचकहरु	नेपाल
१.मानव विकास सूचकांक २०११	०.४९
औसत आयु	६८.८
वयस्क साक्षरता	५९.५७
विद्यालय रहने औसत वर्ष	३.९
प्रति व्यक्ति आय पिपिपि डलरमा	११६०
४० वर्ष मुनिको जनसंख्याको अपेक्षित आयुसँगको अनुपात	७.५२
वयस्क निरक्षरता	४०.४३
शुद्ध पिउने पानी पहुँच वाहिरको जनसंख्या	१७.०९
५ वर्ष मुनिका कुपोषित बालबालिका	४०.५
आर्थिक आधारमा पछ्यौटेपना	२८.८
जि.डि.पि. बजार मूल्यमा	१३६६९५३

जि.एन.आई..	१३७४५०३
जि.डि.पि. बजार मूल्यमा	१३६६९५३
जि.एन.आई..	१३७४५०३
जि.डि.पि. बजार मूल्यमा	१३६६९५३
जि.एन.आई..	१३७४५०३

श्रोत :नेपाल मानव विकास प्रतिवेदन २०१४

२.५.३.२ गरिबीको अवस्था

Small Area Estimation of Poverty 2011 प्रतिवेदन अनुसार यो जिल्ला उच्च समृद्धिस्तर भएका जिल्ला मध्ये सोःहौँ स्थानमा पर्दछ। यस जिल्लाको गरिबीको दर १६.२ प्रतिशत रहेको छ। जलेश्वर न.पा.को गरिबी दर १६.१ प्रतिशत छ। न्यून समृद्धिस्तर भएका न.पा.मा १७ औँ स्थानमा पर्दछ।

जिल्लाको इलाका अनुसारको गरिबीको दर, विषमता तथा गहनता

इलाका	लक्षित क्षेत्र नं.	गा.वि.स.तथा न.पा.	गरिबीको दर	गरिबीको विषमता	गरिबीको गहनता
०१	१	वर्दिबास, गौरीबास	२.६४(१.५९)	०.४४(०.३२)	०.१२(०.१)
०१	२	किसाननगर, विजलपुरा	१२.८८(५.०२)	२.४९(१.२५)	०.७५(०.४५)
०१	३	माइस्थान, हाथिलेट	८.३२(३.२८)	१.४९(०.७५)	०.४२(०.२५)
०२	१	धर्मपुर, सिंग्याही	१७.०१(५.०५)	३.७१(१.४६)	१.२२(०.५८)
०२	२	भगाहा, पशुपतिनगर	१५.७(५.६४)	३.२९(१.५८)	१.०५(०.६२)
०२	३	हत्तिसर्वा	२२.७३(८.०१)	५.३५(२.५२)	१.८६(१.०७)
०३	१	महदैयातपनपुर, बगडा	२०.६८(५.९६)	४.६६(१.८)	१.५७(०.७४)
०३	२	खुट्टापिपराढी, लोहारपट्टी	१६.९५(५.१८)	३.७(१.५१)	१.२२(०.६१)
०३	३	हरिहरपुर हरीनमरी	१७.८६(६.६७)	३.९६(१.९३)	१.३२(०.७७)
०४	१	मभौरा विसनपुर, बनौली दनौली	१४.९६(४.८७)	३.३(१.४२)	१.१(०.५८)
०४	२	रतौली, भ्रमरपुरा	१०.६५(४.०१)	२.१३(१.०२)	०.६६(०.३८)
०४	३	सहोडवा, पिपरा	११.२३(४.०८)	२.२५(१.०४)	०.६९(०.३८)

०५	१	पिगौना, एकरहिया	११.६४(४.५५)	२.३४(१.१७)	०.७३(०.४४)
०५	२	मटिहानी, धिरापुर	१३.९५(४.३)	३.०३(१.२२)	१(०.४९)
०५	३	सिमरदही	२४.५७(८.०६)	५.८२(२.५६)	२.०२(१.०८)
०६	१	फुलहट्टा परीकौली	१२.३१(५.४३)	२.५५(१.४३)	०.८१(०.५५)
०६	२	सुगा भवानी, पर्सा पतैली	१४.४६(४.४७)	३.०९(१.२४)	१(०.४८)
०७	१	धमौरा, रामगोपालपुर	१९.०४(५.२८)	४.१६(१.५३)	१.३७(०.६१)
०७	२	मेघनाथ गोरहाना, सोनमा	१९.४४(५.५१)	४.४(१.६८)	१.४९(०.७)
०८	१	बल्वा, पडौल	१६.३२(५.१५)	३.४१(१.४२)	१.०९(०.५५)
०८	२	गोनरपुरा, बदीया बन्चौरी	१५.८५(४.६४)	३.३९(१.३१)	१.१(०.५२)
०८	३	बनौटा	१८.२२(७.१५)	४.१२(२.१३)	१.४(०.८७)
०९	१	नैन्ही, अनकार	१९.२७(५.२३)	४.३६(१.५८)	१.४८(०.६५)
०९	२	डाम्हीमडै, महोत्तरी	१५.६४(४.७२)	३.३६(१.३३)	१.१(०.५२)
०९	३	कोल्हुआवगोया	२०.२६(७.४६)	४.४३(२.२३)	१.४६(०.९१)
१०	१	भरतपुर, फुल्काहा	१४.८६(४.७२)	२.९९(१.२५)	०.९२(०.४७)
१०	२	लक्ष्मिनिया, खयरमारा	१४.३७(५.५६)	२.८३(१.४५)	०.८६(०.५४)
१०	३	सुन्दरपुर	२१.६२(७.६३)	४.७५(२.२)	१.५६(०.८७)
११	१	औरही, निगौल	१७.३३(४.६७)	३.६४(१.३४)	१.१६(०.५३)
११	२	बेलगाछी	१३.४९(६.३)	२.६२(१.५४)	०.७८(०.५४)
११	३	गौशाला, रामनगर	१२.२(४.७४)	२.३५(१.१८)	०.७(०.४३)
१२	१	खैरवनी, रघुनाथपुर	१९.३(६.१५)	४.१२(१.७३)	१.३३(०.६७)
१२	२	सोनमा, श्रीपुर	२०.२३(५.६९)	४.४७(१.६९)	१.४८(०.६८)
१३	१	वैरगिया लक्ष्मीनिया	२७.३६(९.३)	६.३९(२.९६)	२.२(१.२६)
१३	२	बसबिट्टी, खोपी, गैडाभेटपुर	१८.०७(४.६५)	३.९(१.३७)	१.२७(०.५५)
१३	३	पर्सादेवाड	२३.६६(८.७९)	५.०९(२.४८)	१.६४(०.९५)
१३	४	सम्सी	२०.२९(७.०९)	४.५२(२.०८)	१.५१(०.८४)
१४	१	इटहर्वाकट्टी, मनरा	१४.०८(३.७८)	३.०३(१.०९)	०.९९(०.४४)
१४	२	सोनौल, पोखरभिन्डा संग्रामपुर	१८.८९(५.२९)	४.०९(१.५६)	१.३४(०.६३)
१४	३	सरपल्लो, सहसौला	१५.८१(४.५७)	३.२९(१.२५)	१.०५(०.४८)
१५	१	वथनाहा, हलखोरी	१८.०४(५.०९)	४.०१(१.५६)	१.३३(०.६५)

१५	२	भटौलीया, साँढा, एकडारा	१८.७३(४.९५)	४.३(१.५३)	१.४७(०.६४)
१५	३	सिसवाकटैया	२४.०६(५.९७)	५.४६(१.९१)	१.८३(०.८)
१६	१	जलेश्वर नगरपालिका	१६.१४(४.४४)	३.६७(१.३७)	१.२६(०.५८)

श्रोत : Small Area Estimation of Poverty 2011

खण्ड - ३

आर्थिक सूचकहरु

३.१ क्षेत्र अनुसार रोजगारी स्थिति

सि. नं.	क्षेत्र	जम्मा	पुरुष	महिला	प्रतिशत
		१८३०५६	१३५४७८	४७५७८	१००
१	कृषि, बन तथा मत्स्य	११४४७८	८३७०९	३०७६९	६२.५४
२	खानी तथा उत्खनन	८९	८१	८	०.०५
३	उत्पादन	१०२०४	८०८४	२१२०	५.५७
४	विद्युत, ग्याँस	१३६	१३६	०	०.०७
५	पानी आपूर्ति, फोहोरमैला व्यवस्थापन	१५५	१४७	८	०.०८
६	निर्माण	४३६४	४१९६	१६८	२.३८
७	थोक तथा खुद्रा व्यापार, विरीसाधन मर्मत	१२९२९	१०२६३	२६६६	७.०६
८	यातायाच तथा भण्डारण	३२४९	३१९९	५०	१.७७
९	एकोमोडशन तथा खाघ सेवा क्याकलाप	९६४	७९५	१६९	०.५३
१०	सूचना तथा स.चार	१६१	१३८	२३	०.०९
११	वित्तिय तथा बिमा	६४९	५५१	४८	०.३५
१२	रियल स्टेठ	६९	६१	८	०.०४
१३	पेशाविद, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक	३८९	३७८	११	०.२१
१४	ब्रशासनिक तथा सहयोग	९४५	८९२	५२	०.५२

	सेवा				
१५	सार्वजनिक प्रशासन	१७१८	१६२१	९७	०.९४
१६	शिक्षा	५४३४	३९९३	१४४०	२.९७
१७	मानव सवास्थ्य	१३७९	१०८१	२९८	०.७५
१८	कला,मनोरञ्जन	२०५	१६४	४१	०.११
१९	अन्य सेवा	३६०९	२९७४	६३५	१.९७
२०	घरायसीकृयाकलाप	११५८१	४५७६	७००५	६.३३
२१	अन्तराष्ट्रिय संगठन	४१५	३२०	९५	०.२३
२२	नखुलेको	९९४५	८०८१	१८६५	५.४३

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

३.२ पेशा अनुसार रोजगारी विवरण

सि.नं.	पेशाको नाम	जम्मा	पुरुष	महिला	प्रतिशत
	जम्मा	१८३०५६	१३५४७८	४७५७८	१००
१	सशस्त्र बल	१९७	१९७	०	०.११
२	व्यवस्थापक	११०८	८७१	२३७	०.६१
३	पेशाविद	५४८५	४११९	१३६६	२.९९
४	प्राविधिक तथा सहायक पेशाविद	२७६२	२४७६	२८६	१.५१
५	कार्यालय सहायक	१७०८	१४४४	२६४	०.९३
६	सेवा तथा विक्रीमा संलग्न कामदार	१४६१३	११६८४	२९२९	७.९९
७	कृषि,बन तथा मत्स्यमा संलग्न कामदार	९११९७	६६४९०	२४७०७	४९.८२
८	कला तथा त्यससंग संबन्धित कामदार	१३५६०	११४८२	२०७८	७.४१
९	मेशिन चालक	३०४८	२८८१	१६७	१.६७
१०	सहायक पेशा	४२३२७	२८३५१	१३९७६	२३.१२
११	नखुलेको	७०५२	५४८५	१५६७	३.८५

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

खण्ड - ४

जनसंख्या तथा व्यक्तिगत घटना प्रणाली

४.१ गा.वि.स. स्तरीय जनसंख्या

क्र.स.	गा.वि.स./न.पा.	घर परिवार संख्या	जम्मा	पुरुष	महिला	औषत परिवार आकार	जनघनत्व
१	अनकार	९८९	५६७१	२७९३	२८७८	५.७३	९७.०५
२	औरही	१६३८	८५७५	४२२५	४३५०	५.२४	९७.१३
३	बगडा	११६६	६४१९	३२३९	३१८०	५.५१	१०१.८६
४	बदिया बन्चौरी	११७८	६७६७	३३८८	३३७९	५.७४	१००.२७
५	बैरगिया लक्ष्मीनिया	५८४	३६४०	१६८४	१९५६	६.२३	८६.०९
६	बलवा	१४९६	८०९३	३९२५	४१६८	५.४१	९४.१७
७	बनौली दनौली	९४४	४५७७	२२३२	२३४५	४.८५	९५.१८
८	बनौटा	१३०७	६४१३	३११२	३३०१	४.९१	९४.२७
९	बर्दिबास	२७१०	१२५८४	६२७२	६३१२	४.६४	९९.३७
१०	बसविट्टी	१०३६	६४१०	३१५७	३२५३	६.१९	९७.०५
११	बथनाहा	१,६४४	९,६४७	५,०६१	४,५८६	५.८७	११०.३६
१२	बेलगाछी	१,१५७	६,१५९	३,०८७	३,०७२	५.३२	१००.४९
१३	भरतपुर	१,८३६	१०,३१७	५,२५५	५,०६२	५.६२	१०३.८१
१४	भटौलिया	८४५	४,६२६	२,३३०	२,२९६	५.४७	१०१.४८
१५	विजलपुरा	१,५३७	८,१८८	३,९९२	४,१९६	५.३३	९५.१४
१६	भ्रमरपुरा	१,७३४	९,४५८	४,३६३	५,०९५	५.४५	८५.६३
१७	डाम्ही मरई	१,७२३	९,६९८	४,८३६	४,८६२	५.६३	९९.४७
१८	धमौरा	२,५१७	१४,२५०	६,८८८	७,३६२	५.६६	९३.५६
१९	धर्मपुर	१,१०४	५,८१४	२,५३७	३,२७७	५.२७	७७.४२
२०	धिरापुर	१,५५६	९,५५०	४,६४८	४,९०२	६.१४	९४.८२
२१	एकडाराबेला	१,६०५	१०,३१०	५,५११	४,७९९	६.४२	११४.८४
२२	एकरहिया	१,७९६	९,९५८	४,८६०	५,०९८	५.५४	९५.३३
२३	इतहर्वाकट्टी	१,१५६	६,९०२	३,४६७	३,४३५	५.९७	१००.९३
२४	फुलहट्टापरिकौली	१,०२३	५,९३९	२,९९७	२,९४२	५.८१	१०१.८७
२५	फुलकाहा	१,१८७	७,१७०	३,६५७	३,५१३	६.०४	१०४.१०
२६	गैडाभेटपुर	९१९	५,२५०	२,५५१	२,६९९	५.७१	९४.५२
२७	गौरीबाँस	१,४८७	६,३२१	२,९३७	३,३८४	४.२५	८६.७९
२८	गैशाला	३,०२२	१७,०८६	८,७६३	८,३२३	५.६५	१०५.२९

२९	गोनरपुरा	१,३०८	७,१५६	३,५८३	३,५७३	५.४७	१००.२८
३०	हलखोरी	१,०५१	६,०३३	२,८२७	३,२०६	५.७४	८८.१८
३१	हरिहरपुर हरिनमरी	१,२८३	६,६८३	३,११८	३,५६५	५.२१	८७.४६
३२	हाथिलेट	१,१३९	५,३१६	२,५७१	२,७४५	४.६७	९३.६६
३३	हथिसर्वा	१,२५४	६,८२८	३,२४५	३,५८३	५.४४	९०.५७
३४	जलेश्वर नगरपालिका	४,२०४	२३,५३३	११,६९५	११,८३८	५.६०	९८.७९
३५	खैरबन्नी	१,४८६	९,१४०	४,७०१	४,४३९	६.१५	१०५.९०
३६	खैयरमारा	१,७२७	८,७१९	४,३०३	४,४१६	५.०५	९७.४४
३७	खोपी	१,४०९	७,३२७	३,५०३	३,८२४	५.२०	९१.६१
३८	खुट्टापिपरारी	१,७९१	१०,१५९	४,८३४	५,३२५	५.६७	९०.७८
३९	किसान नगर	१,५०७	८,१२१	४,०५५	४,०६६	५.३९	९९.७३
४०	कोल्हुवाबगेया	१,३०८	८,३४६	४,१६३	४,१८३	६.३८	९९.५२
४१	लक्ष्मीनियाँ	१,९९५	१०,९२०	५,५४२	५,३७८	५.४७	१०३.०५
४२	लोहारपट्टी	१,५३७	८,२४६	३,८६०	४,३८६	५.३६	८८.०१
४३	महदैयातनपुर	१,०८९	५,६०१	२,६५३	२,९४८	५.१४	८९.९९
४४	महोत्तरी	१,८३०	१०,५७६	५,३९५	५,१८१	५.७८	१०४.१३
४५	माइस्थान	२,१६५	१०,०२२	४,६९७	५,३२५	४.६३	८८.२१
४६	मझौरा विष्णुपुर	१,१९९	६,६७५	३,३५२	३,३२३	५.५७	१००.८७
४७	मनरा	१,१५५	६,९२५	३,४८५	३,४४०	६.००	१०१.३१
४८	मटिहानी	१,५१०	९,६६४	४,८७४	४,७९०	६.४०	१०१.७५
४९	मेघनाथगोरहन्ता	१,०४८	६,०७७	२,९४२	३,१३५	५.८०	९३.८४
५०	नैन्ही	१,३४५	८,४०३	४,२८२	४,१२१	६.२५	१०३.९१
५१	निगौल	१,३५३	७,८१४	३,८२७	३,९८७	५.७८	९५.९९
५२	परौल	१,१६३	६,८१८	३,३१९	३,४९९	५.८६	९४.८६
५३	पर्सा देवाड	१,६६४	११,३९४	५,६५७	५,७३७	६.८५	९८.६१
५४	पर्सा पतेली	७०९	३,६१२	१,६८५	१,९२७	५.०९	८७.४४
५५	पशुपतिनगर	८४१	४,९४१	२,५२२	२,४१९	५.८८	१०४.२६
५६	पिगौना	७३९	३,५९३	१,६६७	१,९२६	४.८६	८६.५५
५७	पिपरा	१,६३५	९,३७३	४,७८७	४,५८६	५.७३	१०४.३८
५८	पोखरभिण्डा संग्रामपुर	९४२	५,२७०	२,५९७	२,६७३	५.५९	९७.१६
५९	रघुनाथपुर	१,०१३	६,३०७	३,२१३	३,०९४	६.२३	१०३.८५
६०	रामगोपालपुल	२,०५५	१२,०३७	५,९०८	६,१२९	५.८६	९६.३९
६१	रामनगर	१,३४३	७,२११	३,६२०	३,५९१	५.३७	१००.८१
६२	रतौली	९९३	५,८४८	३,०६६	२,७८२	५.८९	११०.२१
६३	सहसौला	१,२६९	७,३९८	३,५६३	३,८३५	५.८३	९२.९१
६४	सहोडवा	१,१२२	५,७६८	२,७८०	२,९८८	५.१४	९३.०४

६५	साँढा	८०१	४,४८३	२,२१७	२,२६६	५.६०	९७.८४
६६	सरपल्लो	१,७८९	९,८७६	४,८२७	५,०४९	५.५२	९५.६०
६७	सम्सी	१,२७३	८,२३७	४,२५०	३,९८७	६.४७	१०६.६०
६८	श्रीपुर	२,०१०	११,५४३	५,८१३	५,७३०	५.७४	१०१.४५
६९	सिमरदही	९६१	५,१३७	२,३४१	२,७९६	५.३५	८३.७३
७०	सिंग्याही	१,४७२	८,२७४	४,००३	४,२७१	५.६२	९३.७३
७१	सिश्वाकटैया	१,२९०	७,६६४	३,६७९	३,९८५	५.९४	९२.३२
७२	सोनमा	१,५२९	९,१२२	४,६३८	४,४८४	५.९७	१०३.४३
७३	सोनामाई	१,६६२	८,९७३	४,३७९	४,५९४	५.४०	९५.३२
७४	सोनौल	६९७	४,१९५	२,१२०	२,०७५	६.०२	१०२.१७
७५	सुगा भवानी	१,०२५	६,७९८	३,५७७	३,२२१	६.६३	१११.०५
७६	सुन्दरपुर	२,३१३	१४,१७८	७,०८५	७,०९३	६.१३	९९.८९
७७	भंगाहा	२,३९९	१३,०८१	६,१४५	६,९३६	५.४५	८८.६०

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

४.२ जिल्लाको जातजाति अनुसारको जनसंख्या

क्र.स.	जातजाति	रा.ज.ग.२०६८			
		जम्मा	पुरुष	महिला	प्रतिशत
१	यादव	९५,०७७	४७,९९४	४७,०८३	१५.१५
२	मुसलमान	८३,८४९	४०,०३१	४३,८१८	१३.३६
३	धानुक	४०,३८४	१९,८१८	२०,५६६	६.४३
४	काइरी/कुशवाहा	३६,१७१	१८,४३८	१७,७३३	५.७६
५	ब्राहमण -तराई	३२,०१३	१६,१२९	१५,८८४	५.१०
६	तेली	२५,६४४	१२,८६८	१२,७७६	४.०८
७	मुसहर	२३,३६४	११,७३४	११,६३०	३.७२
८	चमार/हरिजन/राम	२२,३३९	१०,८११	११,५२८	३.५६
९	खतवे	१५,७२५	७,५८७	८,१३८	२.५१
१०	सुढी	१५,०९०	७,६५९	७,४३१	२.४०
११	दुसाद/पासवान/पासी	१५,०६७	७,५६८	७,४९९	२.४०
१२	मगर	१४,४०८	७,०१८	७,३९०	२.३०
१३	नुनिया	१३,७९७	६,९२२	६,८७५	२.२०
१४	ब्राहमण -पहाड	११,५१२	५,६६९	५,८४३	१.८३
१५	छेत्री	१०,८५४	५,४५९	५,३९५	१.७३
१६	तत्मा/तत्वा	१०,१९३	५,०४४	५,१४९	१.६२
१७	बरई	१०,०१०	४,९४३	५,०६७	१.६०

१८	थारु	९,९०९	४,८१६	५,०९३	१.५८
१९	तामाङ्ग	९,५८५	४,७४०	४,८४५	१.५३
२०	कलवार	९,४४१	४,७३०	४,७११	१.५०
२१	वीन	९,०९८	४,५८७	४,५११	१.४५
२२	मल्लाह	९,०५८	४,४९१	४,५६७	१.४४
२३	हजाम/ठाकुर	८,३००	४,१८३	४,११७	१.३२
२४	सोनार	७,९७०	४,०१२	३,९५८	१.२७
२५	केवात	७,०४५	३,४७९	३,५६६	१.१२
२६	कानु	६,७९९	३,३९०	३,४०९	१.०८
२७	धोवी	६,२१३	३,०६७	३,१४६	०.९९
२८	कुर्मी	५,८०३	२,८५१	२,९५२	०.९२
२९	लोहार	५,५१७	२,७८३	२,७३४	०.८८
३०	हलुवाई	५,२२९	२,६२१	२,६०८	०.८३
३१	राजपुत	४,६५२	२,४२२	२,२३०	०.७४
३२	नेवार	४,४०८	२,२०४	२,२०४	०.७०
३३	कामी	४,२९८	२,०३८	२,२६०	०.६८
३४	धुनिया	३,८४६	१,८४३	२,००३	०.६१
३५	कुम्हार	३,६२७	१,७९२	१,८३५	०.५८
३६	कथबनिया	३,१२९	१,६००	१,५२९	०.५०
३७	वनतार/सरदार	२,७८४	१,२१७	१,५६७	०.४४
३८	कायस्थ	२,७०७	१,३७६	१,३३१	०.४३
३९	दनुवार	२,५९१	१,२९०	१,३०१	०.४१
४०	दमाई/ढोली	१,८०२	८७०	९३२	०.२९
४१	माली	१,५७८	७४५	८३३	०.२५
४२	दशनामी/सनयासी	१,५१९	७७०	७४९	०.२४
४३	घर्ती/भुजेल	१,५०९	७२९	७८०	०.२४
४४	कुमाल	१,३६९	६७४	६९५	०.२१
४५	गदेरी/भेढार	१,३०९	६४८	६६१	०.२१
४६	बढई	१,२९३	६४६	६४७	०.२१
४७	डोम	१,०५०	५३८	५१२	०.१७
४८	सार्की	७४९	३६०	३८९	०.१२
४९	ठकुरी	६३५	३२६	३०९	०.१०
५०	माभ्फी	६०१	२९१	३१०	०.१०
५१	राई	५४३	२७७	२६६	०.०९
५२	पन्जाबी/सिख	४७०	२२९	२४१	०.०७
५३	अमात	४६४	२१७	२४७	०.०७

५४	सुनुवार	३९७	१९३	२०४	०.०६
५५	बङ्गाली	३०२	१४९	१५३	०.०५

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

४.३ मातृभाषा अनुसारको जिल्लाको जनसंख्या

क्र.स.	मातृभाषा	रा. ज. ग. २०६८			प्रतिशत
		जम्मा	पुरुष	महिला	
१	मैथिली	५०६,६९६	२५१,९६७	२५४,७२९	८०.७३८
२	उर्दु	४५,५८२	२१,८२३	२३,७५९	७.२६३
३	नेपाली	३४,९५८	१७,३७१	१७,५८७	५.५७०
४	मगर	१२,१९९	५,९४६	६,२५३	१.९४४
५	तामाङ्ग	८,७९४	४,३५७	४,४३७	१.४०१
६	थारु	६,६९३	३,२१६	३,४७७	१.०६६
७	मगही	५,६२१	२,७७७	२,८४४	०.८९७
८	हिन्दी	१,५३६	७५०	७८६	०.२४५
९	नेवार	१,१९६	६३२	५६४	०.१९१
१०	भोजपुरी	९१२	५१२	४००	०.१४५
११	राई	३११	१५२	१५९	०.०५०
१२	डोटेली	२४०	११६	१२४	०.०३८
१३	सुनुवार	२०६	९९	१०७	०.०३३
१४	मुसलमान	१२५	६७	५८	०.०२०
१५	दनुवार	१११	६१	५०	०.०१८
१६	बज्जिका	९२	३८	५४	०.०१५
१७	लिम्बु	८०	२५	५५	०.०१३
१८	माझी	७०	३६	३४	०.०११
१९	साइन भाषा	५८	३८	२०	०.००९
२०	गुरुङ्ग	५०	२७	२३	०.००८
२१	याक्खा	४६	२२	२४	०.००७
२२	छनत्याल	३६	६	३०	०.००६
२३	शेर्पा	२६	८	१८	०.००४
२४	राजस्थानी	१८	११	७	०.००३
२५	ह्योल्मा	१८	२	१६	०.००३
२६	अबधी	१६	९	७	०.००३
२७	बङ्गला	१५	७	८	०.००२
२८	अन्य	१४७	८१	६६	०.०२३

दृढश्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

४.४ धर्म अनुसारको जिल्लाको जनसंख्या

क्र.स.	रा. ज. ग. २०६८				
	धर्म	जम्मा	पुरुष	महिला	प्रतिशत
१	हिन्दु	५२८६६३	२६३५८१	२६५०८२	८४.२३८
२	बौद्ध	१२६९९	६१८१	६५१८	२.०२३
३	ईस्लाम	८३६९६	३९९४८	४३७४८	१३.३३६
४	किरात	६६	३८	२८	०.०११
५	क्रिश्चियन	८७८	४२५	४५३	०.१४०
६	प्रकृति	४१	२३	१८	०.००७
७	जैन	१९	१०	९	०.००३
८	शिख	२	२	०	०.०००
९	नखुलेको	१५१६	८०८	७०८	०.२४२

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

४.५ लिङ्ग अनुसारको उमेर समूहको जिल्लाको जनसंख्या

उमेर समूह	जम्मा		पुरुष		महिला	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
००-०४	७१३०९	११.३६	३५९९९	११.५७	३५३१०	११.१५
०५-०९	९०२०७	१४.३७	४५८२३	१४.७३	४४३८४	१४.०२
१०-१४	८६४४७	१३.७७	४४२४३	१४.२३	४२२०४	१३.३३
१५-१९	५७१८५	९.११	३०९३४	९.९५	२६२५१	८.२९
२०-२४	४५४८८	७.२५	२११४६	६.८०	२४३४२	७.६९
२५-२९	४५३७६	७.२३	२०२६०	६.५१	२५११६	७.९३
३०-३४	४०२९८	६.४२	१७३७५	५.५९	२२९२३	७.२४
३५-३९	३७३९७	५.९६	१७४२२	५.६०	१९९७५	६.३१
४०-४४	३१९९५	५.१०	१५३९७	४.९५	१६५९८	५.२४
४५-४९	२७५९०	४.४०	१३७२१	४.४१	१३८६९	४.३८
५०-५४	२३४३३	३.७३	१२०२९	३.८७	११४०४	३.६०
५५-५९	२०६४५	३.२९	१०६४५	३.४२	१००००	३.१६
६०-६४	१९३२५	३.०८	९७७१	३.१४	९५५४	३.०२
६५-६९	१४२३९	२.२७	७४६२	२.४०	६७७७	२.१४
७०-७४	९१५७	१.४६	४९६७	१.६०	४१९०	१.३२

७५-७९ .	४११६	०.६६	२१५९	०.६९	१९५७	०.६२
८०-८४.	१९९३	०.३२	१०४०	०.३३	९५३	०.३०
८५-८९ .	६७७	०.११	३२५	०.१०	३५२	०.११
९०-९४ .	३९७	०.०६	१८५	०.०६	२१२	०.०७
९५+ .	३०६	०.०५	११३	०.०४	१९३	०.०६

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

४.६ जिल्लाको अनुपस्थित जनसंख्या, अनुपस्थित हुनाको कारण तथा गएको देश

(क) अनुपस्थित भएका घरपरिवार संख्या	:	३१५००
(ख) अनुपस्थित जम्मा जनसंख्या	:	४०५४१०
पुरुष	:	३९६२१
महिला	:	९११

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

४.७ जिल्लाको गा.वि.स. अनुसारको घटना दर्ता प्रणाली २०७० साल वैशाख १ गते देखि चैत्र मसान्त सम्म

सि.नं.	गा.वि.स./न.पा	जन्मदर्ता			मृत्युदता			बिबाह दर्ता	बसाइ सराइ			सम्बन्ध बिच्छेद संख्या	कैफियत
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा		दर्ता संख्या	गएको संख्या	आएको संख्या		
१	अनकार	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
२	औरही	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
३	इटहर्वाकट्टी	३०	४१	७१	७	४	११	५५	३	६	०	०	
४	एकरहिया	८५	८५	१७०	९	५	१४	३०	०	०	०	०	
५	एकडारा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
६	किसाननगर	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
७	कोल्हुवावगेया	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
८	खोपी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
९	खैरवन्नी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
१०	खयरमारा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
११	खुट्टापिपराढी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
१२	गोनरपुरा	१६	१३	२९	०	१	१	२	०	०	०	०	
१३	गैडाभेटपुर	१३	१९	३२	०	२	२	१	०	०	०	०	
१४	गौरीबाँस	२९	३५	६४	२	७	९	२७	८	९	२१	०	
१५	धर्मपुर	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
१६	धिरापुर	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	

१७	धमौरा	१११	१३१	२४२	१०	१२	२२	१५	३	२	१	०	
१८	नैनही	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
१९	पोखरभिण्डा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
२०	पसादेवाड	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
२१	परौल	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
२२	फुलहट्टा परिकौली	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
२३	पिगौना	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
२४	पिपरा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
२५	पशुपतीनगर	४०	३८	७८	१	१	२	९	१	७	०	०	
२६	पसापतैली	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
२७	फुलकाहा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
२८	वर्दिबाँस	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
२९	बिजलपुरा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
३०	वगडा	१२	९	२१	१	१	२	१	०	०	०	०	
३१	बनौटा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
३२	बदियाबन्चौरी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
३३	लेलगाछी	५६	४८	१०४७	८	८	१६	२४	४	३	१	०	
३४	बसबिट्टी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
३५	वैरगिया लक्ष्मीनिया	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
३६	बथनाहा	५१	७३	१२४	७	१३	२०	१६	२	२	०	०	
३७	बनैली दनौली	२८	२०	४८	२	२	४	११	०	०	०	०	
३८	बलवा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
३९	भटौलिया	३३	४५	७८	४	४	८	१२	१	०	०	०	
४०	भरतपुर	८५	११२	१९७	६	४	१०	२३	६	४	२	०	
४१	भ्रमपुरा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
४२	भंगाहा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
४३	मनरा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
४४	महोत्तरी	९७	९४	१९१	८	१२	२०	३४	२	२	०	०	
४५	मेघनाथ गारहन्ना	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
४६	मटिहानी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
४७	मझौरा विष्णुपुर	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
४८	महदैया	२४	२३	४७	४	१	५	१३	२	१	१	०	

	तपनपुर												
४९	माईस्थान	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
५०	रतौली	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
५१	रामगोपालपुर	७३	७०	१४३	६	११	१७	३२	६	०	२६	०	
५२	रघुनाथपुर	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
५३	लक्ष्मीनिया	७१	९३	१६४	७	८	१५	४४	३	१६	२	०	
५४	लाहारपट्टी	२८	२९	५७	९	७	१६	२४	०	०	०	०	
५५	सिस्वाकटैया	९	२१	३०	०	२	२	७	१	५	०	०	
५६	साँढा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
५७	सहसौला	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
५८	सोनौल	१६	२९	४५	१	१	२	६	१	१	०	०	
५९	सरपल्लो	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
६०	सम्सी	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
६१	सोनमा	४९	५४	१०३	८	४	१२	८	३	८	५	०	
६२	सुन्दरपुर	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
६३	सोनामाई	४२	६४	१०६	३	७	१०	१०	३	२	१	०	
६४	सुगा	२६	३१	५७	७	१	८	१०	०	०	०	०	
६५	सिमरदही	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
६६	सहोडवा	४४	३९	८३	८	९	१७	१७	१	०	१	०	
६७	सिंग्याही	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
६८	हाथिलेट	२६	२७	६३	८	५	१३	२४	४	०	१६	०	
६९	हत्तिसर्वा	२४	३५	५९	५	३	८	१३	३	३	०	०	
७०	हरियरपुर हरिणमारा	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
७१	हलखोरी	४५	४५	९०	४	२	६	१२	०	०	०	०	
७२	डाम्हीमडै	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
७३	श्रीपुर	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
७४	जलेश्वर न.पा.	१४८	१६२	३१०	१८	३३	५१	६२	२२	१९	०	०	
कूल जम्मा		१३११	१४९५	२८०६	१५३	१७०	३२३	५४२	७९	९०	७७	०	

श्रोत : जिल्ला विकास समितिको कार्यालय

खण्ड - ५ भौतिक पूर्वाधार

५.१ विद्युत सेवा

सि.नं.	विवरण	मान	कैफियत
१.	विद्युत पुगेको गा.वि.स.	७३	
२.	विद्युतबाट लाभान्वित जनसंख्या	६३००० घर धुरी	

श्रोत : नेपाल विद्युत प्राधिकरण

५.२. जिल्लामा विद्युतीकरणको अवस्था

सि.नं.	विद्युतीकरणको अवस्था	गा.वि.स./न.पा.	कैफियत
१	पुरा वडाहरु विद्युतीकरण भएका	५२	
२	आंशिक विद्युतीकरण भएका	२१	
३	विद्युतीकरण नभएका	०	

श्रोत : नेपाल विद्युत प्राधिकरण

५.३ जिल्लामा बत्ती बाल्ने स्रोतका आधारमा घरपरिवारको वर्गीकरण

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत	कैफियत
१	विद्युत	७०३३९	६३.२०	
२	मट्टितेल	३८७३७	३४.८०	
३	गोबरग्याँस	२०९	०.१९	
४	सौर्य उर्जा सोलर	१२१५	१.०९	
५	अन्य	१६१	०.१४	
६	नखुलेको	६३७	०.५७	
जम्मा		१११२९८	१००	

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाहरु २०६८

५.४ हुलाक सेवा

जिल्ला हुलाक कार्यालय - १ वटा,

अतिरिक्त हुलाक - ६१ वटा

हुलाक बचत बैक संचालित हुलाक - १ वटा

इलाका हुलाक संख्या - १२ वटा

हुलाक सेवाको पहुँच - २ वटा न.पा. र ७४ गा.वि.स.

धनादेश सेवासंचालित हुलाक - १ वटा

टेलिसेन्टर - ४ वटा

५.५ टेलिफोन सेवा

५.५.१ नेपाल टेलिकमको टेलिफोन सेवा सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण	संख्या
१	टेलिफोन पुगेका न.पा..हरु	२(जलेश्वर , गौशाला नगरपालिका)
२	टेलिफोन पुगेका गा.वि.स.हरु	६ (मटिहानी, पिपरा, रामगोपालपुर, औरही, बलवा, र्सपल्लो)
३	माष्टर लाईन	७
४	एक्सचेन्ज क्षमता	२१५३
५	जम्मा टेलिफोन लाइन	१४८६
६	सिडिएमए	२०१८९
७	मोबाइल	४८३५६
८	एडिएसएल	२६०

श्रोत : नेपाल

टेलिकम

५.५.२ नेपाल टेलिकमको सेवाको प्रकार अनुसार क्षमता तथा वितरण

सि.न	सेवाको विवरण	क्षमता	वितरण
१.	पिएसटिएन	2406	2153
२.	एडिएसएल	932	260
३.	जिएसएम	32000	252456
४.	सिडिएमए	1900	21420

श्रोत : नेपाल टेलिकम

५.६ जिल्लाका घरपरिवारमा सेवासुविधाहरुको पहुँच

क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	प्रतिशत	क्र.सं.	विवरण	घरपरिवार	प्रतिशत
१	रेडियो	३८८७६	३४.९३	२	टेलिभिजन	३५५२१	३१.९२
३	केबुल टि.भि	७१४०	६.४२	४	कम्प्युटर	१३३९	१.२०
५	इन्टरनेट	२४९	०.२२	६	फोन	२३९८	२.१५
७	मोबाइल	५६७६६	५१.००	८	मोटर	१३४९	१.२१
९	माटरसाइकल	८२७०	७.४३	१०	साइकल	५८८३७	५२.८६
११	अन्य साधन	१३१३	१.१८	१२	फ्रिज	८२३	०.७४

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणनाहरु २०६८

५.७ जिल्लामा सिचाई योजना सम्बन्धी विवरण

सि.नं.	योजनाको नाम
१.	जमुनी कटहा सिंचाइ योजना
२.	ऋंकुशी सिंचाइ योजना
३.	बिग्ही पिगौना सिंचाइ योजना
४.	बिग्ही गजरीया सिंचाय योजना
५.	रुपनी सिंचाइ योजना
६.	सिंग्याही सिंचाय योजना
७	जल्लाध सिंचाइ योजना
८	रातो सिंचाइ योजना
	जम्मा

खण्ड – ६
प्राकृतिक स्रोत तथा वातावरण

६.१ वनहरुको विवरण

सि.न.	विवरण	क्षेत्रफल हेक्टरमा	कैफियत
१.	कुल वन क्षेत्र	२३४५५.०	
२.	सामुदायिक वन	३७६२.०	
३.	साभेदारी वन	४७९९.०	
४.	कबुलियती वन	१८.३५	
५.	निजी वन	४५-१७-० विघा	
६.	राष्ट्रिय वन	८६५७.०	
७.	साभेदारी वन	४७९९.०	
८.	धार्मिक वन	२१.५	

श्रोत : जिल्ला वन कार्यालय

खण्ड - ७
कृषि

७.१ कृषिचलनको संख्या र क्षेत्रफल

कृषिचलनको संख्या र क्षेत्रफल		
विवरण	गणना वर्ष	
	२०५८	२०६८
कृषिचलन संख्या		
कृषिचलन (जग्गा भएका)	७१३२३	७१५१७
कृषिचलन (पशुपंक्षी मात्र भएका)	१३०९	९३२७
जम्मा	७२६३२	८०८४४
कृषिचलनको क्षेत्रफल (हे.)		
खेत	६०३०७=७	५९०७४=७
पाखो	७५६२=४	५९०२=५
जम्मा	६७८७०=१	६४९७७=२

☞ नेपालमा हालको जम्मा कृषिचलन संख्या - ३८३१०९३ र त्यसको क्षेत्रफल - २५२५६३९.२ हे.)
सबै भन्दा धेरै - मोरङ: सबै भन्दा कम - मनाङ

७.२ कृषिचलन अन्तर्गत क्षेत्रफल तथा कित्ता

विवरण	गणना वर्ष	
	२०५८	२०६८
कृषिचलन (जग्गा भएका)		
कृषिचलनको क्षेत्रफल (हे.)	67870.1	64977.2
कृषिचलनको सरदर क्षेत्रफल (हे.)	0.93	0.80
कित्ता संख्या	279985	267742
कृषिचलनमा सरदर कित्ता संख्या	3.9	3.3
कित्ताको सरदर क्षेत्रफल (हे.)	0.24	0.24

☞ नेपालमा कृषिचलनको औसत कित्ता संख्या-३.२: सवैभन्दा धेरै - जुम्ला (९.३४) : सवैभन्दा कम- भ्वापा (१.६२)

☞ नेपालमा कित्ताको औसत क्षेत्रफल -०.२१ (हे.) , सवैभन्दा धेरै- भ्वापा (०.५३ हे.) , सवैभन्दा कम - जुम्ला (०.०४ हे.)

७.३ कृषिचलन अन्तर्गत क्षेत्रफल तथा कित्ता

विवरण	गणना वर्ष	
	२०५८	२०६८
कृषिचलन (जग्गा भएका)		
कृषिचलनको क्षेत्रफल (हे.)	67870.1	64977.2

कृषिचलनको सरदर क्षेत्रफल (हे.)	0.93	0.80
कित्ता संख्या	279985	267742
कृषिचलनमा सरदर कित्ता संख्या	3.9	3.3
कित्ताको सरदर क्षेत्रफल (हे.)	0.24	0.24

☞ नेपालमा कृषिचलनको औसत कित्ता संख्या-३.२: सवैभन्दा धेरै - जुम्ला (९.३४) : सवैभन्दा कम- भापा (१.६२)

☞ नेपालमा कित्ताको औसत क्षेत्रफल -०.२१ (हे.) , सवैभन्दा धेरै- भापा (०.५३ हे.) , सवैभन्दा कम - जुम्ला (०.०४ हे.)

७.४ वालीको आधारमा जग्गाको वर्गीकरण :

खेतियोग्य जग्गा	अस्थायी वाली लागेको जग्गा		अन्य खेतियोग्य जग्गा
	अस्थायी वाली लागेको जग्गा	अन्य खेतियोग्य जग्गा	
अस्थायी वाली लागेको जग्गा	६१६३१.८	५८५९२	
अन्य खेतियोग्य जग्गा	३२०.४	१०५७.२	
स्थायी वाली लागेको जग्गा	३२९८.०	३१६०.१	
स्थायी चौरचरण भएको जग्गा	२४.३	६६.५	
निजी वनवनेलो	१०१.३	७७.९	
पोखरी	१८५.४	२१.४	
अन्य जग्गा	२२३६.२	२००१.९	

नोट : जमिन नभएका ३३ कृषि चलन समावेश नगरिएका

७.५ मौसमी बाली लगाएका कृषकपरिवार संख्या तथा बाली लागेको क्षेत्रफल

मौसमी बाली	कृषकपरिवार संख्या		क्षेत्रफल (हे.)		फरक प्रतिशत
	२०५८	२०६८	२०५८	२०६८	
खाधान्न बाली					
धान		24271			11913.1
गहु		3573			747.2
मकै		35753			13226.9
कोदो		292			36.5

७.६ कृषिचलनमा सिंचाइको स्थिति र सिञ्चित क्षेत्रफल

विवरण	२०५८	२०६८
कृषिचलन		
कृषिचलन संख्या	72632	36832
जग्गा सिंचाई गरेका कृषक परिवार संख्या	35591	20203
क्षेत्रफल		
कृषिचलनको जम्मा क्षेत्रफल(हे.)	67870.1	29775.8
सिंचित क्षेत्रफल (हे.)	30725	10557.0
सिंचित क्षेत्रफल प्रतिशत		35.45

☞ नेपालमा सिंचित क्षेत्रफल -५२.०० (प्र.) ; सबैभन्दा बढी - बारा , दोस्रो - रौतहट

☞ क्षेत्रफल अनुसार:

खाधान्नबालीमा सबैभन्दा बढी -मोरङ , दोस्रो - झापा ; कोसेबालीमा सबैभन्दा बढी -दाङ , दोस्रो - सिराहा ; तेलहनबालीमा सबैभन्दा बढी -दाङ , दोस्रो- नवलपरासी; नगदेबालीमा सबैभन्दा बढी -सर्लाही , दोस्रो - सुनसरी ; तरकारीबालीमा सबैभन्दा बढी -इलाम , दोस्रो - झापा

७.७ स्थायी बाली लगाएका कृषकपरिवारको संख्या तथा बाली लागेको क्षेत्रफल

बाली	कृषपरिवार संख्या		क्षेत्रफल (हे.)		फरक प्रतिशत	छरिएका रुख संख्या
	२०५८	२०६८	२०५८	२०६८		
लिचि		937		12.2		
अम्बा		2484		6.5		
कटहर		1873		17.3		
आँप		25292		2927.1		
केरा		2484		58		
भुइकटहर		41		0.8		

☞ क्षेत्रफल अनुसार:

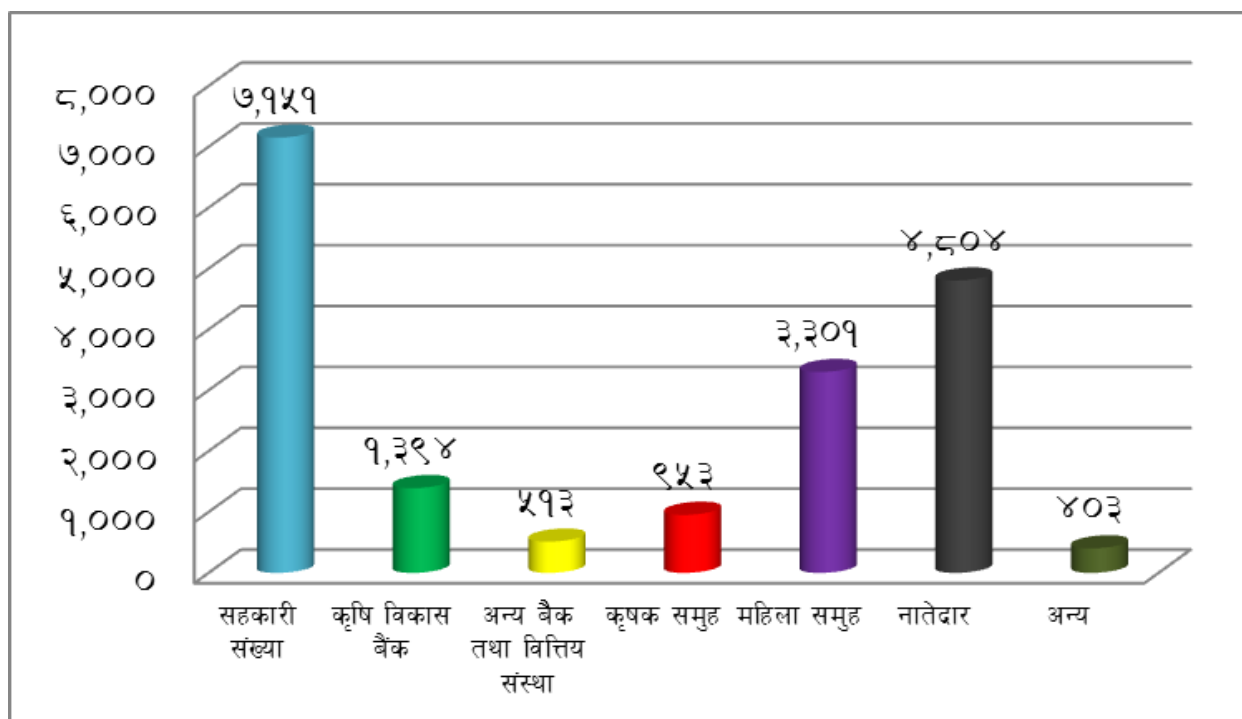
सुन्तलामा सबैभन्दा बढी -काभ्रे , दोस्रो - तनहुँ ; जुनारमा सबैभन्दा बढी -सिन्धुली , दोस्रो - रामेछाप ; कागतीमा सबैभन्दा बढी -भोजपुर , दोस्रो - सुनसरी ; आपमा सबैभन्दा बढी - सिराहा , दोस्रो - महोत्तरी ; केरामा सबैभन्दा बढी -चितवन , दोस्रो - सुनसरी ; स्याउमा सबैभन्दा बढी -जुम्ला , दोस्रो - कालिकोट;

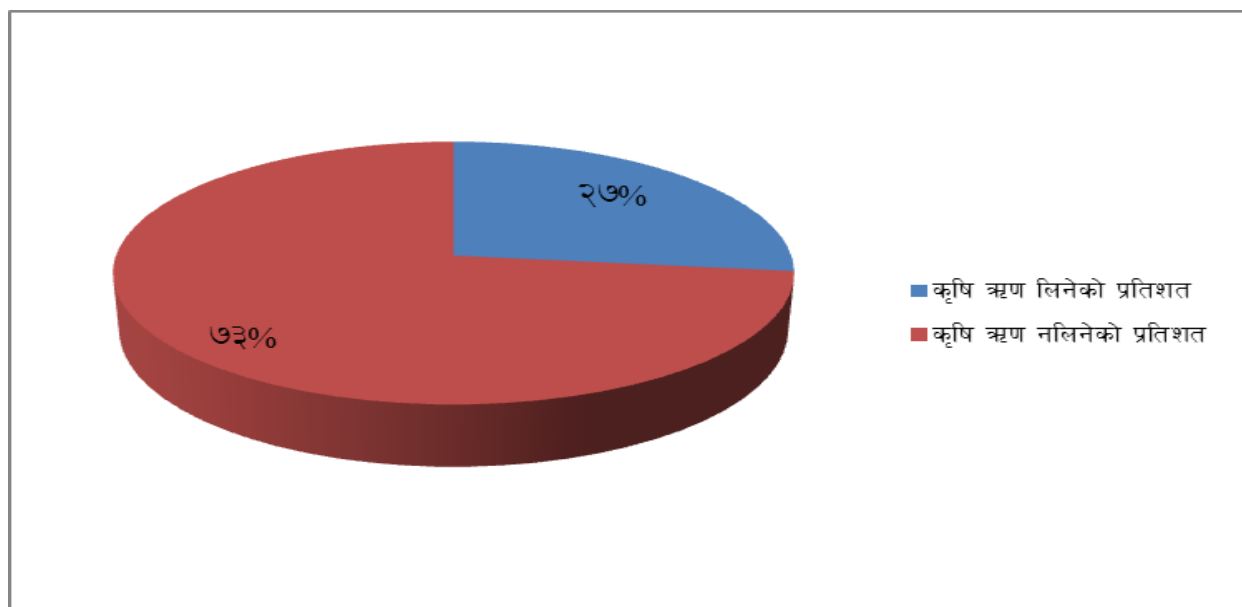
७. दखाइन्त र जमिनको स्वामित्व क्षेत्रफल -हेक्टरमा ।

बालीको नाम	क्षेत्रफल
धान	30127.9
गहु	17200.7
मकै	1102.3
आलु	962.1

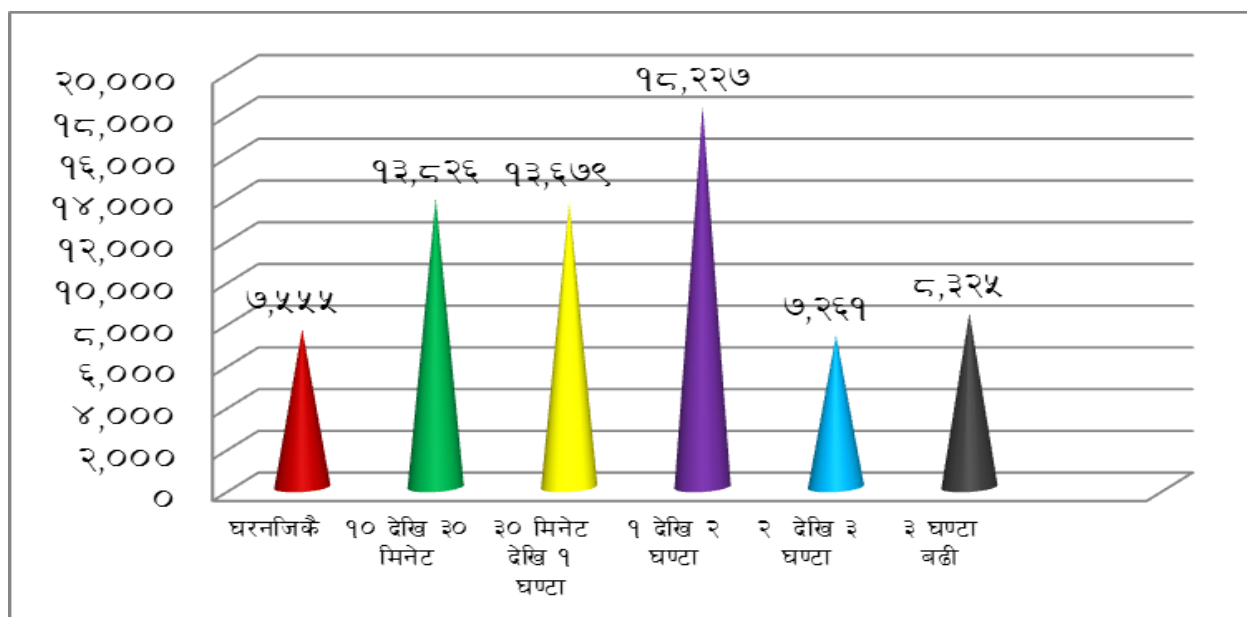
७.९ कृषि ऋण लिने कृषकपरिवारको प्रतिशत, २०६८

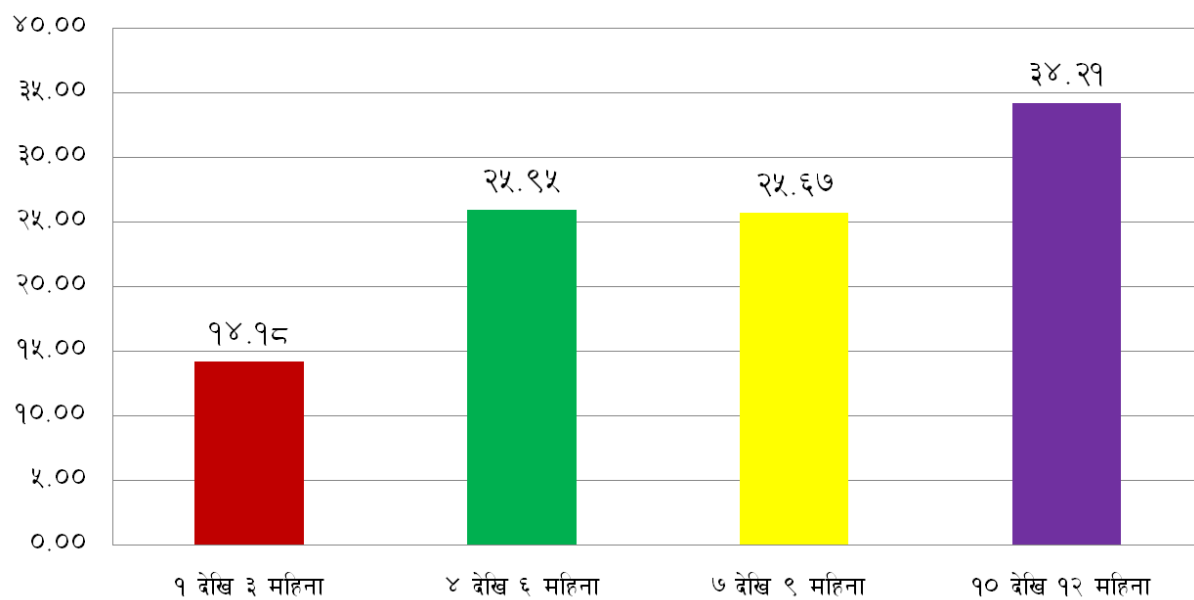
७.१० कृषि ऋण लिने कृषकपरिवारको प्रतिशत, २०६८

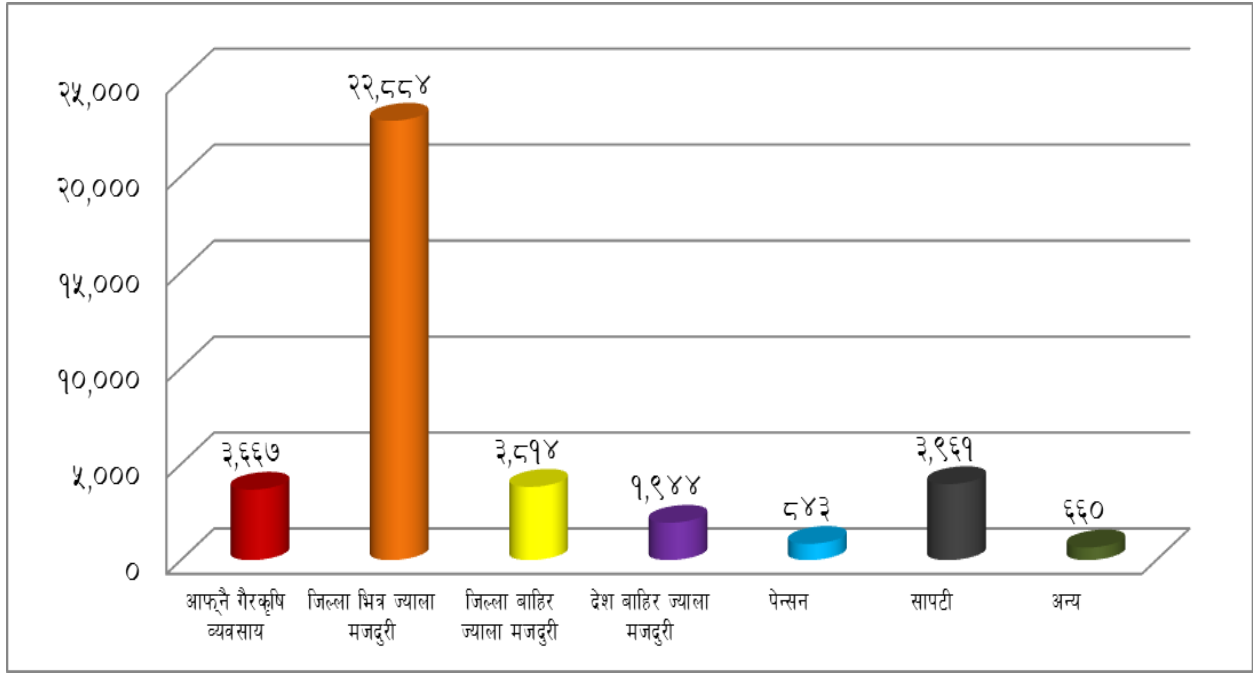
७.११ कृषिबजार सम्मको पहुँच, २०६८,

७.१२ कृषक परिवारलाई खाद्य अप्रयाप्तता (प्रतिशतमा), २०६८

७.१३ रोजगारीको अवस्था :

७.१४ जिल्लाका प्रमुख वालीहरु क्षेत्रफल, उत्पादन तथा उत्पादकत्व

सि.नं.	वालीको नाम	क्षेत्रफल हेक्टर	उत्पादन मे. टन	उत्पादकत्व	कैफियत
१	धान	३६१४४	७२२८८	२.०	
२	चैते धान	-	-	-	
३	बर्षे धान	-	-	-	
४	गहुँ	२७५००	६८७५०	२.५	
५	मकै	१४११	६३५५	४.५	
६	कोदो	२३५	२२०	०.९३	
७	तरकारी	८०००	९२०००	११.५	
८	आलु हिउँदे	३५५०	४११८०	११.६	

९	लसुन	४५	५५.८	१२.४	
१०	बेसार	४५	८५८	१३.०	
११	खुर्सानी	१४५	४०६	२.८	
१२	प्याज	१२०	१८३६	१५.३	
१३	कागती	-	-	-	
१४	नास्पती	-	-	-	
१५	अदुवा	१५	१८०	१२.०	
१६	दलहन	५९५५	५१५८.४	१.१६	
१७	राज्मा	-	-	-	
१८	मास	२००	२१०	१.०५	
१९	भटमास	२१६	१२९.६	०.६	
२०	बोडी	-	-	-	
२१	तेलहन	३१३५	२२८८.६	०.७३	
२२	उखु	७०००	२६८८००	३८.४	
२३	मुसुरो	४०००	३०००	०.७५	

श्रोत : जिल्ला कृषि विकास कार्यालय

७.१५ जिल्लाका पशुपंछी पालेका कृषक परिवार तथा पशुपंछीहरुको संख्या सम्बन्धी विवरण

पशुपंछीको प्रकार	कृषक परिवार संख्या		पशुपंछीको संख्या		कैफियत
	२०५८	२०६८	२०५८	२०६८	
पाल्तु चौपाया					
१. गाईगोरु	२९१९६	२९०८६	८९३३३	७१८६४	
स्थानीय			८३४६४	४७१२०	
उन्नत			५८६९	२४७४४	
२. रागाभैसी					
स्थानीय					
उन्नत					
३. खसीवाखा	३७९९९	५३१७९	१६०८७३	२३८३७३	
४. भेडा	१३३७	६७६	५०५२	३२९३	

५. बंगुर	२६७४	४१८१	४९०३	९७१०	
पाल्तु चराचुरंगी					
कुखुरा (स्थानिय)	२९०४७	३२३८१	३३४४१३	४१७८५९	
कुखुरा (उन्नत)	१२१०	७२६७	१०७९६६७	२३९२४६८	
हाँस	२५२६	७६९८	१०८८३	४७६०४	
परेवा	१००३	१४१९	१५०८१	१९५२३	

श्रोत : राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८

७.१६ पशु सेवा सम्बन्धी विवरण

जिल्ला पशुसेवा कार्यालय-१

पशुसेवा केन्द्र- ४

पशुसेवा उपकेन्द्र- ११

पशुदाना तथा एग्रोभेट पसल- २१

निजी डेरीहरुको संख्या- २०

दूध चिलिङ्ग सेन्टर-६

दूध उत्पादक सहकारी संस्था- २

ग्रामीण पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ता- १००

क.सं.	डेरीको नाम/कारखाना	ठेगना	दैनिक दूध प्रशोधन लि.	रोजगारी संख्या	कैफियत
१	कृष्णा डेरी उद्योग	भ्रमपुरा	४०००	१०	
२	हरियाली खाद्यान बाली कृषक समुह	बनौटा	४०००	७	
३	रामु डेरी गौशाला	गौशाला	३५००	६	
४	श्रीराम डेरी	पिपरा	३०००	६	
५	शान्ती डेरी	बर्दिबाँस	३५००	५	
६	माँ दुर्गा डेरी	बथनाहा	२५००	४	

श्रोत : जिल्ला पशुसेवा कार्यालय

७.१७ पशुपंक्षीको पकेट क्षेत्र सम्बन्धी विवरण

सिं नं	पशुपंक्षी	पकेट क्षेत्र
१	गाइ	गौशाला
२	भैषी	लोहारपट्टी
३	वखा / बंगुर	वर्दिबाँस

श्रोत : जिल्ला पशुसेवा काय

खण्ड - ८

न्याय तथा कानून

८.१ प्रहरी कार्यालयमा दर्ता भएका मुद्दा दर्ता सम्बन्धी विवरण

सि.नं.	मुद्दा शिर्षक	मुद्दा दर्ता संख्या	कैफियत
१	कर्तव्य ज्यान	११	
२	ज्यान मार्नु उदोग	१३	
३	सवारी ज्यान	१७	
४	सवारी दुर्घटनाबाट अंगभंग	१	
५	जबरजस्ती करणी	१६	
६	जबरजस्ती करणी उदोग	१०	
७	मानव बेचबिखन	२	
८	बहु विवाह	५	
९	के. सा.अ.	६८	
१०	मानिस अपहरण	१	
११	अपहरण उद्योग	४	
१२	लागू औषध	३५	
१३	चोरी	२४	
१४	नागरिकता सम्बन्धी	३	
१५	सही छाप दस्तखत कित्तै	१	
१६	ठगी	७	
१७	जुवा	१	
१८	आगो लगाएको	५	
१९	हा. ह.ख.ख.	१०	

२०	बैकिण कसुर अपराध	-	
२१	बोक्सीको आरोपमा यातना दिएको	-	
२२	विष सेवन आत्महत्या	२५	
२३	भडी आहज्यान	२४	
२४	हाम फाली आत्महत्या	-	
२५	तातोपानी खन्याइ आत्महत्या	-	
२६	भवितव्य ज्यान	४२	
२७	फुटकर ज्यान	९	
२८	गर्भ पतन	१	
२९	बालविवाह	३	
३०	कुटपिट अङ्गभङ्ग	७	
३१	अदल सम्बन्धी	१	
३२	परीपंच सम्बन्धी	५	
३३	बमविस्फोट	१	
३४	विष सेवन	१	
जम्मा		३५३	
फर्छ्यौट भएका		२२९	
बाँकी भएका		१२४	

श्रोत : जिल्ला प्रहरी कार्यालय

खण्ड - ९ महिला र बालबालिका

९.१ गा.वि.स. स्तरमा उमेर समूह र लिङ्ग अनुसार बालबालिकाको जनसंख्या

गा.वि.स./न.पा.		००-०४	०५-०९	१०-१४	जम्मा	गा.वि.स./न.पा.		००-०४	०५-०९	१०-१४	जम्मा
१ अनकार	जम्मा	६४९	९२३	८०८	२३८०	३९ कोलुवा बगौचा	जम्मा	८९७	१,३१७	१,२६०	
	पुरुष	३३१	४५९	४११	१२०१		पुरुष	४३९	६६३	६२८	
	महिला	३१८	४६४	३९७	११७९		महिला	४५८	६५४	६३२	
२ औरही	जम्मा	१,०३२	१,३४४	१,१६३	३,५३९	४०	जम्मा	१,१९९	१,३६४	१,५७७	

						लक्ष्मीनिया					
	पुरुष	५०४	६८५	६९२	९८०९		पुरुष	632	672	813	
	महिल ।	५२८	६५९	५५९	९७३८		महिला	567	692	764	
३ वगडा	जम्मा	७७९	८८०	८४७	२४९८	४९ लोहारपट्टी	जम्मा	1,074	1,306	1,172	
	पुरुष	३७०	४७४	४३४	९२७८		पुरुष	533	664	612	
	महिल ।	४०९	४०६	४९३	९२२०		महिला	541	642	560	
४ वदिया वन्चौरी	जम्मा	७६६	९७०	८५३	२५८९	४२ महदैया तपनपुर	जम्मा	664	829	803	
	पुरुष	३९८	४८३	४५२	९३३३		पुरुष	353	426	411	
411426	महिल ।	३६८	४८७	४०९	९२५६		महिला	311	403	392	
५ वैरगिया लक्ष्मिनिया	जम्मा	५४५	६६७	५२७	९७३९	४३ महोत्तरी	जम्मा	1,069	1,462	1,434	
	पुरुष	२६७	३३४	२४८	८४९		पुरुष	545	763	772	
	महिल ।	२७८	३३३	२७९	८९०		महिला	524	699	662	
६ बलवा	जम्मा	८६९	९,२२६	९,२९७	३३० ४	४४ माईस्थान	जम्मा	885	1,168	1,466	
	पुरुष	४३५	६२४	६५३	९७९२		पुरुष	437	578	739	
	महिल ।	४२६	६०२	५६४	९५९ २		महिला	448	590	727	
७ बनौली दनौली	जम्मा	४९६	५५८	६५५	९६२ ९	४५ मभोरा विष्णुपुर	जम्मा	780	1,082	899	
	पुरुष	२९८	३९२	३४८	८७८		पुरुष	400	554	470	
	महिल ।	९९८	२४६	३०७	७५९		महिला	380	528	429	
८ बनौटा	जम्मा	७६९	९६९	९०४	२६३ ४	४६ मनरा	जम्मा	744	967	899	
	पुरुष	४०९	५०२	४७७	९३८ ०		पुरुष	364	496	454	
	महिल ।	३६०	४६७	४२७	९२५ ४		महिला	380	471	445	
९ वरिबास	जम्मा	९,०६९	९,३८९	९,६८९	४९३ ९	४७ मटिहानी	जम्मा	1,181	1,396	1,267	
	पुरुष	५३०	६९९	८६४	२०९ ३		पुरुष	588	713	634	

	महिला	५३१	६८२	८२५	२०३८		महिला	593	683	633	
१० बसविट्टी	जम्मा	785	1,050	923	2758	४८ मेघनाथ गोरहन्ना	जम्मा	672	729	842	
	पुरुष	389	524	456	1369		पुरुष	330	354	417	
	महिला	396	526	467	1389		महिला	330	354	417	
११ बथनाहा	जम्मा	828	1,319	1,236	3383	४९ नैनही	जम्मा	974	1,204	1,146	
	पुरुष	416	678	643	1737		पुरुष	508	607	612	
	महिला	412	641	593	1646		महिला	466	597	534	
१२ बेल्गाछी	जम्मा	592	798	966	2356	५० निगौल	जम्मा	986	1,236	1,068	
	पुरुष	311	393	496	1200		पुरुष	506	604	513	
	महिला	281	405	470	1156		महिला	480	632	555	
१३ भरतपुर	जम्मा	1,173	1,492	1,452	4117	५१ परौल	जम्मा	839	1,041	952	
	पुरुष	634	771	730	2135		पुरुष	407	519	516	
	महिला	539	721	722	1982		महिला	432	522	436	
१४ भटौलिया	जम्मा	542	730	633	1905	५२ पसादेवा ड	जम्मा	1,518	1,802	1,563	
	पुरुष	290	389	322	1001		पुरुष	774	875	780	
	महिला	252	341	311	904		महिला	744	927	783	
१५ बिजलपुरा	जम्मा	894	1,130	1,188	3212	५३ पसापटेली	जम्मा	399	452	566	
	पुरुष	441	587	581	1609		पुरुष	208	229	291	
	महिला	453	543	607	1603		महिला	191	223	275	
१६ भ्रमरपुरा	जम्मा	1,589	1,212	1,075	3876	५४ पशुपति नगर	जम्मा	551	709	697	1957
	पुरुष	786	587	559	1932		पुरुष	284	362	347	993
	महिला	803	625	516	1944		महिला	267	347	350	964
१७ डामहिमरई	जम्मा	946	1,354	1,309	3609	५५ पिगौना	जम्मा	362	479	524	1365

	पुरुष	475	713	653	1841		पुरुष	181	257	271	709
	महिला	471	641	656	1768		महिला	181	222	253	656
१८ धमौरा	जम्मा	1,755	2,200	2,153	6108	५६ पिपरा	जम्मा	958	1,155	1,112	3225
	पुरुष	874	1,101	1,115	3090		पुरुष	470	580	570	1620
	महिला	881	1,099	1,038	3018		महिला	488	575	542	1605
१९ धिरापुर	जम्मा	1,204	1,505	1,308	4017	५७पोखरभिण्डा संग्रामपुर	जम्मा	678	891	698	2267
	पुरुष	616	763	680	2059		पुरुष	320	479	340	1139
	महिला	588	742	628	1958		महिला	358	412	358	1128
२० एकडाराबेला	जम्मा	1,159	1,607	1,351	4117	५८रघुनाथपुर	जम्मा	775	1,002	866	2643
	पुरुष	586	886	712	2184		पुरुष	396	485	452	1333
	महिला	573	721	639	1933		महिला	379	517	414	1310
२१ एकरहिया	जम्मा	1,116	1,362	1,377	3855	५९ रामगोपालपुर	जम्मा	1,604	1,942	1,819	5365
	पुरुष	579	705	714	1998		पुरुष	827	1,018	912	2757
	महिला	537	657	663	1857		महिला	777	924	907	2608
२२ इटहर्वाकट्टी	जम्मा	703	884	864	2451	६०रामनगर	जम्मा	690	954	975	2619
	पुरुष	352	474	463	1289		पुरुष	361	470	511	1342
	महिला	351	410	401	1162		महिला	329	484	464	1277
२३ फुलहट्टा परिकौली	जम्मा	642	823	738	2203	६१रतौली	जम्मा	521	713	862	2096
	पुरुष	301	417	380	1098		पुरुष	274	368	466	1108
	महिला	341	406	358	1105		महिला	247	345	396	988
२४ फुलकाहा	जम्मा	930	1,120	921	2971	६२सहसौल	जम्मा	937	1,165	1,052	3154

						†					
	पुरुष	473	584	447	1504		पुरुष	466	568	538	1572
	महिला	457	536	474	1467		महिला	471	597	514	1582
२५ गैढाभेटपुर	जम्मा	570	820	758	2148	६३सहोरवा	जम्मा	629	800	800	2229
	पुरुष	271	383	403	1057		पुरुष	312	385	393	1090
	महिला	299	437	355	1091		महिला	317	415	407	1139
२६ गौरिबास	जम्मा	607	605	767	1979	६४साँढा	जम्मा	500	575	581	1656
	पुरुष	303	300	377	980		पुरुष	263	282	303	848
	महिला	304	305	390	999		महिला	237	293	278	808
२७ गौशाला	जम्मा	1,749	2,418	2,343	6510	६५सपल्लो	जम्मा	1,138	1,497	1,435	4070
	पुरुष	880	1,266	1,206	3352		पुरुष	592	752	746	2090
	महिला	869	1,152	1,137	3158		महिला	546	745	689	1980
२८ गोनरपुरा	जम्मा	796	1,065	916	2777	६६सम्सी	जम्मा	1,026	1,307	1,114	3447
	पुरुष	414	535	492	1441		पुरुष	537	658	556	1751
	महिला	382	530	424	1336		महिला	489	649	558	1696
२९ हलखोरी	जम्मा	764	985	905	2654	६७श्रीपुर	जम्मा	1,371	1,737	1,669	4777
	पुरुष	379	484	449	1312		पुरुष	706	845	865	2416
	महिला	385	501	456	1342		महिला	665	892	804	2361
३० हरियरपुर हरिनमारी	जम्मा	697	964	989	2650	६८ सिमरदही	जम्मा	667	856	719	2242
	पुरुष	353	494	492	1339		पुरुष	334	427	366	1127
	महिला	344	470	497	1311		महिला	333	429	353	1115
३१ त्थिलेट	जम्मा	456	625	698	1779	६९सिंग्याही	जम्मा	870	1,163	1,208	3241
	पुरुष	226	333	345	904		पुरुष	385	599	638	1622
	महिला	230	292	353	875		महिला	485	564	570	1619

३२ हत्तिसर्वा	जम्मा	874	1,039	921	2834	७०सिसवा कटैया	जम्मा	1,055	1,227	1,139	3421
	पुरुष	442	561	457	1460		पुरुष	545	618	587	1750
	महिला	432	478	464	1374		महिला	510	609	552	1671
३३ जलेश्वर न.पा.	जम्मा	2,575	3,094	3,208	8877	७१सोनमा	जम्मा	1,041	1,373	1,341	3755
	पुरुष	1,331	1,618	1,631	4580		पुरुष	547	718	702	1967
	महिला	1,244	1,476	1,577	4297		महिला	494	655	639	1788
३४ खैरबनी	जम्मा	1,181	1,450	1,224	3855	७२ सोनामाई	जम्मा	1,110	1,442	1,257	3809
	पुरुष	589	733	652	1974		पुरुष	568	702	661	1931
	महिला	592	717	572	1881		महिला	542	740	596	1878
३५ खैरमारा	जम्मा	710	1,070	1,241	3021	७३सोनौल	जम्मा	427	609	577	1613
	पुरुष	369	557	617	1543		पुरुष	218	289	280	787
	महिला	341	513	624	1478		महिला	209	320	297	826
३६ खोपी	जम्मा	966	1,196	941	3103	७४सुगाभ वानी	जम्मा	666	801	880	2347
	पुरुष	482	610	459	1551		पुरुष	339	436	439	1214
	महिला	484	586	482	1552		महिला	327	365	441	1133
३७ खुट्टापिपरारी	जम्मा	1,124	1,455	1,560	4139	७५सुन्दरपु र	जम्मा	1,939	2,157	1,827	5923
	पुरुष	531	718	829	2078		पुरुष	957	1,083	906	2946
	महिला	593	737	731	2061		महिला	982	1,074	921	2977
३८ किसाननगर	जम्मा	831	1,102	1,057	2990	७६भंगाहा	जम्मा	1,452	1,921	1,863	5236
	पुरुष	418	560	551	1529		पुरुष	725	935	916	2576
	महिला	413	542	506	1461		महिला	727	986	947	2660

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

१.२ अपाङ्गताको वर्ग अनुसार वितरण गरिएका परिचयपत्रको विवरण

मिति २०६६।०४।०१ देखि २०७० असार मसान्तसम्म महिला तथा बालबालिका कार्यालयबाट वितरण गरिएका परिचयपत्रको विवरण

अपाङ्गताको प्रकार	क वर्ग		ख वर्ग		ग वर्ग		घ वर्ग		जम्मा
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	
शारिरीक	६०	९०	९८	३४६	१०६	३२१	५३	३१४	१३८८
दृष्टि विहिनता	६	४१	४६	१४१	-	-	-	-	२३४
न्यून दृष्टि विहिनता	-	-	-	२१	४१	१५	१५	१	९३
बहिरा	३८	५८	१	३	२	-	-	-	१०२
सुस्त श्रवण	-	२५	२	-	१	१	-	-	२९
श्रवण दृष्टि विहिनता	-	-	-	-	-	-	-	-	०
स्वर बोलाई सम्बन्धी	-	-	-	-	-	-	-	-	०
बौदिक अपाङ्गता	८३	१७७	-	२०	९	-	-	-	२८९
मानसिक अस्वस्थता	५	८	-	-	-	-	-	-	१३
अरिज्म	-	-	-	-	-	-	-	-	०
बहु अपाङ्गता	२	७	-	१	-	-	-	-	१०
जम्मा	१९४	४०६	१४७	५३२	१५९	३३७	६८	३१५	

श्रोत : महिला तथा बालबालिका कार्यालय

१.३ जनगणनाको नतिजाको आधारमा जिल्लाको अपाङ्गताको प्रकार अनुसार जनसंख्या

अपाङ्गताको प्रकार	जम्मा	पुरुष	महिला	प्रतिशत
शारिरीक	३२२५	१९३३	१२९२	३१.७२
दृष्टि विहिनता	२५२७	१२७१	१२५६	२४.८६

बहिरा	११८०	६१२	५६८	११.६१
श्रवण दृष्टि विहिनता	२०७	११२	९५	२.०४
स्वर बोलाई सम्बन्धी	१३४३	८३४	५०९	१३.२१
मानसिक अस्वस्थता	७५२	४८४	२६८	७.४०
बौद्धिक अपाङ्गता	२५७	१५२	१०५	२.५३
बहु अपाङ्गता	६७५	३५६	३१९	६.६४
जम्मा	१०१६६	५७५४	४४१२	१००

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०६८

९.४ जिल्लामा सामाजिक सुरक्षासँग सम्बन्धी विवरण आ.व. २०७०/०७१

क.सं.	विवरण	जम्मा सख्या	मासिक रकम (रु.)	कैफियत
१	जेष्ठ नागरिक दलित	५४०१	५००	
२	जेष्ठ नागरिक अन्य	९४९७	५००	
३	६० वर्ष माथिका एकल महिला	१३९९७	५००	
४	६० वर्ष मुनिका एकल महिला	८९९४	५००	
५	पूर्ण अशक्त अपाङ्ग	८०	५००	
६	आंशिक पूर्ण अशक्त अपाङ्ग	१५०	५००	
७	दलित बालबालिका	१०००४	५००	

श्रोत : जिल्ला विकास समितिको कार्यालय

खण्ड - १०
विविध

१०.१ राजनैतिक दल र दलको प्रतिनिधित्व २०७० मार्गमा सम्पन्न संविधानसभाको निर्वाचनको नतिजा

नि.क्षे. नं.	विजयी उम्मेदवार	प्राप्त मत	दल	प्रतिद्वन्दी उम्मेदवार	प्राप्त मत	दल
१.	गिरिराजमणी पोखरेल	१०८९५	ए. माओवादी	चिरञ्जीवी हमाल	८९११	ने.का.
२.	किरण यादव	७३५७	ने.का.	जयनुल राइन	५५२१	रामसपा
३.	रामदयाल मण्डल	७८४९	नेकपा एमाले	रामचन्द्र तिवारी	४८०६	ने.का.
४.	चण्डेश्वर भ्वा	३०६२	स्वतन्त्र	सुरिताकुमारी साह	२९२७	सद्भावना
५.	दिपनारायण साह	७२३६	नेकपा एमाले	मो.राज हैदर	६९४३	ए. माओवादी
६.	सिताराम भण्डारी	९४८०	ने.का.	भरतप्रसाद साह	७१६२	ए. माओवादी

श्रोत : जिल्ला निर्वाचन कार्यालय

१०.२ जिल्लाबाट प्रकाशित हुने दैनिक तथा साप्ताहिक पत्रिकाहरू

क्र.सं.	पत्रिकाको नाम	सम्पादकको नाम	क्र.सं.	पत्रिकाको नाम	सम्पादकको नाम
१.	बर्दिबास खबर, दैनिक	सन्तोष पोखरेल	७.	महोत्तरी साप्ताहिक	कमलेश मण्डल
२.	जलेश्वर टुडे दैनिक	पवन साह	८.	जलेश्वर साप्ताहिक	अजय कु. सिंह
३.	द पब्लिक टुडे दैनिक	सन्त कु. क्षेत्री	९.	मैथिल सन्देश साप्ताहिक	नगेन्द्र कु. कर्ण
४.	तथ्य साप्ताहिक	विन्देश्वरी प्र. मण्डल	१०.	मध्य आवाज साप्ताहिक	सन्तोष पोखरेल
५.	युग पुकार साप्ताहिक	कुवर कान्त भ्वा	११.	पञ्चधुरा साप्ताहिक	माधव श्रेष्ठ
६.	महोत्तरी खबर साप्ताहिक	ईश्वरी पौडेल			

श्रोत : नेपाल पत्रकार महासंघ, महोत्तरी

१०.३ जिल्लाबाट प्रसारण भैरहेका एफएम रेडियो तथा स्थानीय टेलिभिजनहरु

क्र.सं.	एफ एम रेडियो	सञ्चालकको नाम	ठेगाना
१.	रेडियो अप्पन मिथिला	रामआधार कापर	जलेश्वर
२.	रेडियो जलेश्वरनाथ	विजय चौधरी	जलेश्वर
३.	रेडियो रुद्राक्ष	एम.डि.शर्मेन्द्र शर्मा	जलेश्वर
४.	रेडियो मिर्ची	गीता मिश्र	जलेश्वर
५	रेडियो सोनामाई	किशोर ठाकुर	रामगोपालपुर
६	रेडियो गौशाला	दिनेश्वर महतो	गौशाला
७	सामुदायिक रेडियो सुनगाभा	शशिकला दहाल	बर्दिबास
८	सामुदायिक रेडियो दर्पण	जर्नादन पोखरेल	बर्दिबास
९	रेडियो बर्दिबास	सन्तोष पोखरेल	बर्दिबास

श्रोत : नेपाल पत्राकार महासंघ, महोत्तरी

१०.४ लिङ्गिय बिबरण

क्र.स	विवरण	महोत्तरी	नेपाल	कैफियत
१	आफ्नै सम्पति भएका महिला भएको परिवार प्रतिशत	२०.२७	१९.७१	
२	महिला परिवारमुली भएका घरपरिवार प्रतिशत	१९.४२	२५.७३	
३	महिला साक्षरता दर	१९.४२	२५.७३	५ वर्ष वा भन्दा माथि
४	महिलाले उत्तिर्ण गरेको शैक्षिक तह			
	क). प्रा.वि	५३.००	४०.२३	
	ख). नि.मा.वि	२०.०१	२०.६१	

	ग.मा.वि.	द.४६	११.२८	
	घ.एस.एल.सी	७.३८	९.६९	
	ड.प्रमाणपत्र वा सो सरह	४.०१	५.९४	
	च.स्नातक वा सो सरह	१.००	२.०८	
	छ.स्नातकोत्तर वा माथि	०.२३	०.५	
५	विधुवाको अनुपात	६.८८	६.६९	
६	विधुर अनुपात	३.६१	२.७४	

स्रोत : रा.ज.ग.२०६८, के.त.वि

१०.५ गरिवीको दर , गरिवीको विषमता र गरिवीको गहनता , २०६८

क्र.स.	विवरण	गरिवीको दर (प्रतिशत)	गरिवीको विषमता (प्रतिशत)	गरिवीको गहनता (प्रतिशत)	गरिवहरुको संख्या
१	महोत्तरी जिल्ला	१६.१९ / २.८९	३.४८ / ०.८९	१.१४ / ०.३७	१००५४४
२	जलेश्वर नगरपालिका	१६.१४ / ४.४४	३.६७ / १.३७	०.८२ / ०.३५	३२४७
३	महोत्तरी इलाका नं.१	७.७१ / २.५४	१.४३ / ०.६२	०.४२ / ०.२२	३८१७
४	महोत्तरी इलाका नं.२	१७.४१ / ४.१८	३.८ / १.२४	१.२६ / ०.५१	६७५३
५	महोत्तरी इलाका नं.३	१८.३२ / ४.१२	४.०५ / १.२६	१.३५ / ०.५२	६७६७
६	महोत्तरी इलाका नं.४	१२.०३ / ३.२१	२.४९ / ०.८८	०.७९ / ०.३४	४९८९
७	महोत्तरी इलाका नं.५	१४.५७ / ३.६५	३.१६ / १.०६	१.०४ / ०.४३	५४८३
८	महोत्तरी इलाका नं.६	१३.६८ / ३.८७	२.८९ / १.०७	०.९३ / ०.४२	२२१०

९	महोत्तरी इलाका नं.७	१९.१९/४.४३	४.२५/१.४३	१.४१/०.५५	७९०१
१०	महोत्तरी इलाका नं.८	१६.४८/३.८७	३.५३/१.१४	१.१५/०.४६	५७९१
११	महोत्तरी इलाका नं.९	१७.७४/३.९	३.९/१.१९	१.२९/०.४९	७५२३
१२	महोत्तरी इलाका नं.१०	१६.५४/४.२१	३.४२/१.१९	१.०७/०.४६	८४५९
१३	महोत्तरी इलाकानं.११	१४.१६/३.७५	२.८४/१.०१	०.८७/०.३८	६६०८
१४	महोत्तरी इलाकानं.१२	१९.८३/४.८६	४.३२/१.४४	१.४२/०.५८	७१४७
१५	महोत्तरी इलाका नं.१३	२०.८१/४.५३	४.५६/१.३८	१.५/०.५६	८७१९
१६	महोत्तरी इलाका नं.१४	१५.९४/३.३३	३.३९/०.९९	१.०९/०.४	६४४२
१७	महोत्तरी इलाका नं.१५	१९.४४/३.३८	४.४१/१.२३	१.४९/०.५३	८२६३
१८	महोत्तरी इलाका नं.१६	१६.१४/४.४४	३.७६/१.३७	१.२६/०.५८	३७३६

Small area estimation of poverty, 2011

- यस प्रकाशनमा प्रकाशित जिल्ला स्थित सरकारी तथा गैरसरकारी कार्यालय /संघसंस्थाहरुबाट लिइएका केहि तथ्यांकहरु केन्द्रीय तथ्यांक विभागका प्रकाशन सँग मेल नखाएका हुन सक्छन् ।
- महोत्तरी जिल्लाका बर्दीवास,किसाननगर,गौरीवास र माइस्थान गा.वि.स. हरुलाई गाभेर बर्दीवास नगरपालिका स्थापना भएको हुदाँ नगरपालिकाको विवरण सोही अनुसार अध्ययन गर्न हुन अनुरोध छ ।
- यस प्रकाशनमा समेट्न नसकिएका विवरणहरु आवश्यक परेमा केन्द्रीय तथ्यांक विभागको वेभसाइट www.cbs.gov.np मा लगउन गरेर वा यस कार्यालयमा सोभै सम्पर्क गरेर लिन सकिने व्यहोरा जानकारी गराइन्छ ।